

ICMPD
International Centre for
Migration Policy Development

Сила да се продолжи

Отпорност и ранливост од трговија со луѓе и други злоупотреби на луѓето кои патуваат долж миграциските рути кон Европа

Документ за политики

Сила да се продолжи

Отпорност и ранливост од трговија со луѓе и други злоупотреби на луѓето кои патуваат долж миграциските рути кон Европа

Документ за политики

Подготвено од Меѓународниот центар за развој на миграциска политика, Виена - Австрија

Нарачано и финансирано од Стејт департаментот на САД, Канцеларија за следење и борба против трговија со луѓе (J / ТИП)

International Centre for Migration Policy Development • јули 2019

Авторка: Клер Хили

Истражувачки тим: Џулија Касентини, Клаудија Кохлер, Стојанка Мирчева, Викторија Себхејли, Стеван Таталовиќ, Станислава Топузова, Ангело Трамонтанис

ИЦМПД тим: Едгар Федерцони дос Сантос, Мелита Груевска Грахам, Сања Миленковиќ, Елена Петреска, Елиса Тросеро

Меѓународен центар за развој на миграциска политика (ИЦМПД)

Gonzagagasse 1

A-1010 Vienna

Austria

www.icmpd.org

Меѓународен центар за развој на миграциска политика

Сите права се задржани. Ниту еден дел од оваа публикација не смее да се репродуцира, копира или пренесува во било која форма или на било кој начин, електронски или механички, вклучително фотокопирање, снимање или систем за чување и пребарување информации без дозвола на сопствениците на авторските права.

Предложено цитирање: Хили, Клер (2019). *Сила да се продолжи: Отпорност и ранливост од трговија со луѓе и други злоупотреби на луѓето кои патуваат долж миграциските рути кон Европа – Документ за политики.* Виена : ИЦМПД.

Оваа публикација беше овозможена преку поддршка обезбедена од Стејт департментот на Соединетите Држави под условите на Грантот бр. S-SJTIP-17-CA-1013. Мислењата изразени овде се оние на авторот и не значи дека ги одразуваат ставовите на Стејт департментот на САД.

Дизајн: 360° Communication Jürgen Henning

Печатено и издадено од: Полиестердеи ДООЕЛ, Скопје

ISBN:

978-3-903120-57-0 EN (print) | 978-3-903120-58-7 EN (pdf)

978-3-903120-59-4 EL (print) | 978-3-903120-60-0 EL (pdf)

978-3-903120-61-7 BG (print) | 978-3-903120-62-4 BG (pdf)

978-3-903120-63-1 MK (print) | 978-3-903120-64-8 MK (pdf)

978-3-903120-65-5 SR (print) | 978-3-903120-66-2 SR (pdf)

978-3-903120-67-9 HU (print) | 978-3-903120-68-6 HU (pdf)

978-3-903120-69-3 DE (print) | 978-3-903120-70-9 DE (pdf)

978-3-903120-71-6 IT (print) | 978-3-903120-72-3 IT (pdf)

Извршно резиме

Истражувачката студија *Сила да се продолжи: отпорност и ранливост од трговија со луѓе меѓу луѓето кои патуваат долж миграциските рути кон Европа* ја анализира инцидентата на трговијата со луѓе меѓу луѓето кои патуваат долж миграциските рути кон Европа; факторите на отпорност на трговија со луѓе и други злоупотреби; и факторите на ранливост од трговијата со луѓе и други злоупотреби. Студијата ги опфаќа источно-медитеранската, балканската и централно-медитеранската рута.

Отпорноста на трговијата со луѓе и други злоупотреби се должи на повисоките нивоа на образование, финансиските ресурси и пристапот до информации, како и можностите за регуларно патување и транзит и пристап до услугите во контекст на дестинација. Сепак, оваа отпорност може да биде загрозувана од фактори на ранливост, како што се деца кои патуваат сами, искуства од траума, насилство и злоупотреба, пречки за пристап до услуги и интеракции со криумчари на мигранти.

Личните карактеристики сами по себе не се извори на отпорност или ранливост од трговијата со луѓе, но миграцискиот контекст различно влијае врз луѓето, а отпорноста и ранливоста се определени од миграциски политики и практики. Со позитивните искуства од криумчарење мигранти луѓето стануваат отпорни, но преку користењето на услугите на криумчарите тие може исто така да станат ранливи на трговија со луѓе. Отпорноста се зголемува со регуларен имиграциски статус и навремени и фер процедури за азил.

Пристапот до основните услуги во контекст на дестинацијата, како што се безбедност, сместување, образование и физичка и психичка здравствена нега, ја одредува отпорноста или ранливоста на луѓето. Непридружуваните деца треба да се идентификуваат и да се обезбедат специјализирани услуги со цел да останат отпорни, особено за време на нивната транзиција во зрелост. Властите за азил често немаат капацитет да ги идентификуваат жртвите на трговија со луѓе меѓу апликантите за азил. За да ги охрабрат луѓето да пријавуваат случаи, властите треба да градат доверба, да ги сузбиваат анти-мигрантските чувства и да ја ублажат изолацијата на овие заедници.

Во текот на истражувањето беа идентификувани конкретни детали за 69 потенцијални случаи на трговија со луѓе, како и 14 случаи на лишување од слобода заради изнуда. Мал дел од овие случаи официјално беа идентификувани од страна на властите. Луѓето што се движат долж рутата се тргувани заради сексуална експлоатација, трудова експлоатација и присилно криумчарење мигранти.

Студијата исто така ги претставува искуствата на жртвите на лишување од слобода заради изнуда и покажува дека изнудувањето вклучува злоупотреба на правата на личноста за да се добијат финансиски или материјални добивки. Главниот *modus operandi* на трговците со луѓе во контекст на мигрантските рути, без оглед на тоа дали тие даваат услуги за криумчарење мигранти или не, е злоупотребата на ранливата положба на луѓето. Оваа

ранливост произлегува од потребата да се користи и да се плати криумчар на мигранти, поради недостиг на алтернативи за регуларно патување.

За да се спречи трговијата со луѓе, фокусот треба да се стави на тоа како луѓето можат да останат отпорни на трговија со луѓе и други злоупотреби, како и на ублажување на ранливоста и изложеноста на опасности. Препораките од истражувањето треба да се спроведат со цел да се обрне внимание на итната потреба да се одговори на трговијата со луѓе, на отпорноста и на ранливоста од трговијата со луѓе, како и на заштитата на правата на возрасните и децата во движење, придонесувајќи за целокупната стабилност, безбедност и владеење на правото во земјите каде се спроведува студијата, како и во поширокиот регион. Намерата на студијата е да придонесе за подобрување на ситуацијата прикажана со наодите од истражувањата.

*

*

*

Сила да се продолжи е главниот исход од истражувачкиот проект „Студија за отпорност и ранливост од трговијата со луѓе на пат кон Европа (STRIVE)“ финансиран од Одделот за мониторинг и борба против трговија со луѓе на САД (J/TIP), а го спроведе Меѓународниот центар за развој на миграциска политика (ИЦМПД). Во текот на 2018 година во земјите во кои се спроведе истражувањето: Грција, Бугарија, Северна Македонија, Србија Унгарија, Германија и Италија, беа интервјуирани 91 лице во движење долж рутите и 245 клучни испитаници –организации и институции кои работат директно со луѓето во движење.

Документот за политики ги претставува главните наоди и препораки од *Сила да се продолжи*, кои може да се преземат во целост, вклучувајќи ги и сите референци за теренски истражувања и литература, на: www.icmpd.org/publications/publications.

Вовед

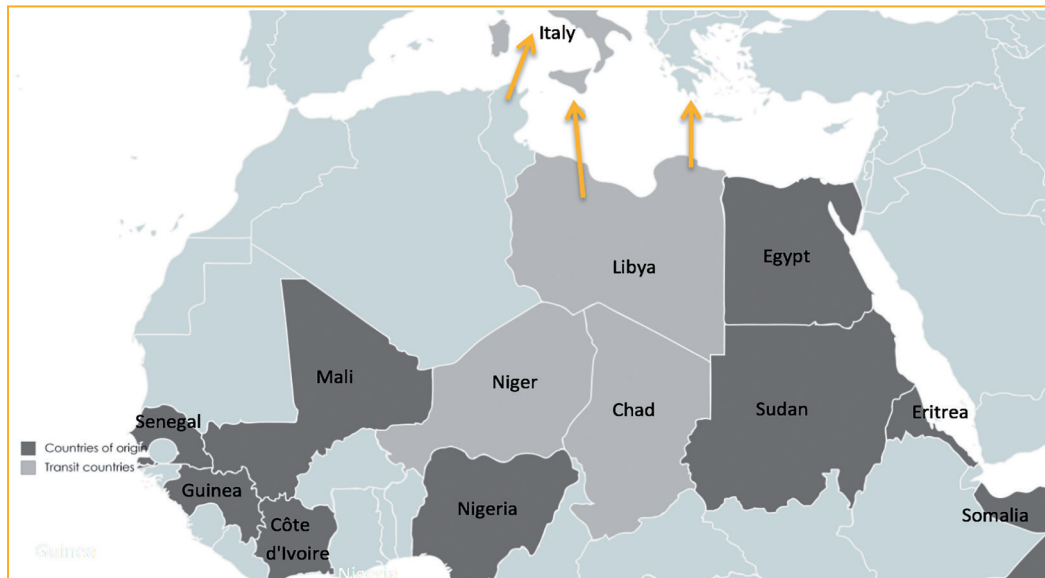
Од 2015 година наваму, околу **еден и пол милион луѓе** имаат патувано долж „источно-медитеранската рута“, „балканската рута“ и „централно-медитеранската рута“ со цел да влезат во земја на ЕУ и да аплицираат за азил. **Источно-медитеранската рута** води од Турција, каде се вкрстуваат голем број патишта од земјите на потекло од Блискиот Исток (Сирија, Ирак), Западна и Јужна Азија (Авганистан, Иран, Пакистан, Бангладеш) и Рогот на Африка (Еритреја, Сомалија, Етиопија). Од Турција, луѓето патуваат со брод од западниот брег до околните грчки острови во северно Егејското Море, како што се Лезбос, Хиос и Самос, или ја минуваат реката Еврос кон Грција или Бугарија.

Источно-медитеранска и балканска рута

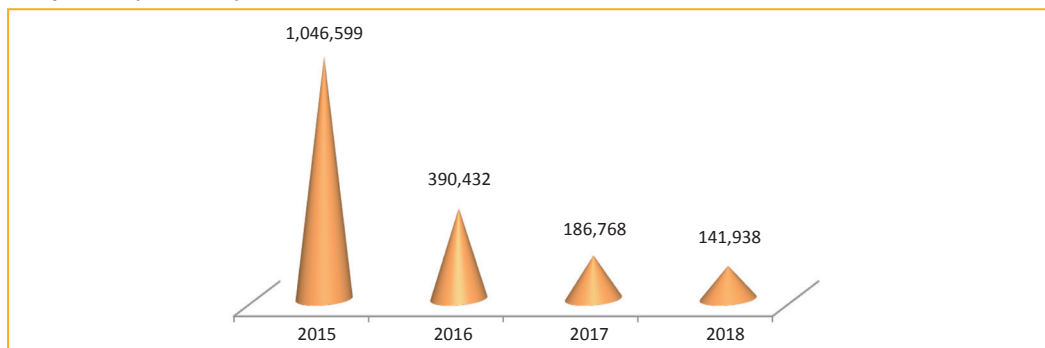
Потоа, балканската рута продолжува преку море или копно до Солун во северна Грција, директно или преку Атина, а од таму до границата со Северна Македонија во Идомени/Гевгелија и преку Северна Македонија до Српската граница во Табановце / Прешево. Оние кои преминале од Турција во Бугарија натаму патуваат кон Србија. Од Србија, рутата продолжува кон Унгарија, во Суботица/Сегед, или води низ Хрватска и Словенија. Потоа рутата ги води луѓето од Унгарија или Словенија во Австрија, потоа Германија (првично Баварија), Шведска и други земји во Западна Европа.

Централно-медитеранска рута

За приближно половина милион луѓе кои од 2015 година до сега пристигнале во Италија по централно-медитеранската рута, различните миграциски рути одат преку: Западна Африка од земјите на потекло, како што се Нигерија, Сенегал, Гамбија, Мали и Гана; Централна Африка (Камерун, Габон, ДРК); Рогот на Африка (Еритреја, Сомалија, Етиопија); а од неодамна и од Северна Африка (Тунис, Алжир, Мароко) и Јужна Азија (Бангладеш, Пакистан), се спојуваат во Либија како главна транзитна земја. Луѓето од Либија патуваат со брод за да пристигнат во италијанските пристаништа на островите Лампедуза и Сицилија (Поцало, Трапани, Месина) и Таранто на јужниот брег на Италија. Тие или аплицираат за азил во Италија или патуваат до северните граници за да преминат во Франција во Вентимиља /Ментон, Швајцарија, или преку Австрија до Германија.

Вкупен број луѓе регистрирани како пристигнати преку миграциските рути во првите земји на пристигнување во ЕУ

Извор: Податоци од Матрицата на ИОМ за следење на движење (DTM) Следење на проток :[https:// migration.iom.int/Europe](https://migration.iom.int/Europe) (од крајот на 2018 година). Податоците за 2015 се од Годишниот преглед на ИОМ за ДТМ: [https:// displacement.iom.int/report/Europe-%E2%80%9494-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015](https://displacement.iom.int/report/Europe-%E2%80%9494-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015)

Информации за Студијата

Меѓународниот центар за развој на миграциска политика (ИЦМПД) спроведува емпириски истражувања **за трговијата со луѓе во контекст на мешани миграции и хуманитарни кризи** од 2014 година, со цел да се зголеми и да се зајакне базата на знаење за тоа како трговијата со луѓе влијае врз луѓето кои мигрираат и бараат засолниште. Фокусот на истражувањето првично беше ставен врз ефектите од Сирискиот конфликт и раселување, поврзаноста на трговијата со луѓе во Сирија и соседните земји: Турција, Либан, Јордан и Ирак. Ова истражување резултираше со сеопфатна студија наречена *Таргетирање ранливости*,¹ првата емпириска студија спроведена во повеќе земји за проценка на врските помеѓу конфликтот, раселувањата и трговијата со луѓе. Во средината на 2018 година, ИЦМПД ја објави публикацијата *Трговија со луѓе долж миграциските рути до Европа*,² истражувачка проценка на недостатоците, потребите и предизвиците во идентификацијата, упатувањето, заштитата и социјалното вклучување на жртвите на трговија со луѓе кои користеле миграциски рути за патување до Европа, преку Грција, Северна Македонија, Србија, Австрија, Германија, Шведска и Финска.

Потоа, ИЦМПД ја адаптираше методологијата за истражување која се користеше за *Таргетирање ранливости* за да се спроведе **Студијата за отпорност и ранливост од трговија со луѓе на пат кон Европа (STRIVE)**, истражувачки проект кој започна во октомври 2017 година и резултираше со студијата *Сила да се продолжи*. Земјите кои се опфатени со студијата се наоѓаат по должината на главната Балканска рута: Грција (која исто така е и првата земја на пристигнување долж источно-медитеранската рута), Бугарија, Северна Македонија, Србија и Унгарија. Понатаму, истражувањето ја опфаќа Германија, главната дестинација за луѓето кои ги користат овие патишта и Италија, првата земја на пристигнување долж централно-медитеранската рута.

Студијата е **описна проценка на феноменот трговија со луѓе, а не евалуација на одговорот на трговијата со луѓе од која било земја, програма или организација**. Со тоа ги поддржува националните власти и граѓанското општество во земјите опфатени со студијата, како и ЕУ и другите регионални и меѓународни творци на политики, во нивниот одговор на трговијата со луѓе, преку обезбедување на цврста, емпириска база на знаење за трговијата со луѓе долж миграциските рути кон Европа од почетокот на 2015 година. Истражувањето не се обидува да ги идентификува потврдените случаи на трговија со луѓе, туку има за цел да понуди информации базирани на докази за индикации за потенцијална трговија со луѓе за да обезбеди преземање активности и последователни мерки од страна на властите.

1 ИЦМПД (2015). Таргетирање ранливости: Влијанието на сириската војна и состојбата со бегалците во трговијата со луѓе - Студија за Сирија, Турција, Либан, Јордан и Ирак. Виена: ИЦМПД.

2 Forin, R. & Nealy, C. (2018). Трговија долж миграциските рути во Европа: Премостување на јазот меѓу миграцијата, азилот и борбата против трговијата со луѓе. Виена: ИЦМПД.

Методологија на истражување

Истражувачки прашања во студијата се:

- Која е инциденцата на трговија со луѓе меѓу луѓето кои нерегуларно патуваат кон Европа?
- На кој начин некои од луѓето кои тргнуваат на миграциско патување кон Европа се поотпорни на трговијата со луѓе и други злоупотреби?
- Кои се ранливостите од трговијата со луѓе и други злоупотреби меѓу луѓето кои патуваат долж миграциските рути кон Европа?

Две различни групи испитаници беа интервјуирани за целите на теренското истражување, со приспособени упатства, водечки прашања и методи на анализа за секоја група: **луѓе кои патувале или патуваат по рутите** (бегалци и други мигранти) и **клучни испитаници** (персонал на меѓународни организации, национални и локални државни органи, меѓународни, национални и локални невладини организации и хуманитарни организации, новинари и други медиумски извори, истражувачи и други соговорници).

Беа спроведени вкупно 87 продлабочени, наративни интервјуа со 91 лице во движење. Сите интервјуа беа предмет на информирана согласност од испитаниците и беа спроведени со строго почитување на анонимноста и доверливоста, со процедури за упатување на сите случаи кои бараат итен одговор. Во предвид беа земени етичките принципи за вклучување на ранливите лица во истражувањето. Сите интервјуирани лица патувале или патуваат долж источнио-медитеранската и /или балканската рута или централно-медитеранската рута. Покрај тоа, беа спроведени **вкупно 215 интервјуа со клучни испитаници, вклучувајќи индивидуални интервјуа и интервјуа во фокус групи со 2-4 лица со слични профили, со вкупно 245 клучни испитаници** во седумте земји во кои се спроведуваше студијата.

Во **седум главни градови на земјите во кои се спроведуваше студијата и во 32 други клучни града, градови и села** долж рутата и земјите на дестинација³ беа спроведени 302 интервјуа со 336 лица во движење и клучни испитаници, поголем дел лично, но исто така и по телефон, Skype или е-пошта.

Во студијата е применета интердисциплинарна методологија, комбинирање на примарно теренско истражување со матично истражување, како и анализа на квалитативни и квантитативни извори. **Добиените податоци и информации беа триангулирани**, со цел да се вкрстат референците, да се споредат и контрастираат наодите од различни извори, како и наодите добиени преку различни методи. Бидејќи перспективите на испитаниците

³ Во Грција: Атина, Солун, Мутилине, Мориа, Кавала, Драма, и Филакио; Северна Македонија: Скопје, Табановце, Куманово и Гевгелија; Бугарија: Софија; Србија: Белград, Суботица, Кикинда, Сомбор, Врање, Бујановац, Прешево, Адашевци, Принциповац и Пирот; Унгарија: Будимпешта, Томпа и Шегет; Германија: Берлин, Бамберг, Муних, Нуремберг и Бад Крезнах; Италија: Рим, Венеција, Местре, Наплес, Палермо, Агригенти, Катања, Багерија, и Вентимиглија.

се нужно субјективни,⁴ се вложија сите напори за вкрстена проверка и триангулација на информациите, наместо да се потпираат на еден извор, и за да се земат предвид пристрасностите и ограниченото знаење. Со цел да се компензираат ограничувањата на националната перспектива, фокусот беше на луѓето кои патувале по рутата, бидејќи тие имаат искуство од прва рака за прашањата кои се анализирани во оваа студија.

Со цел да се обезбеди валидноста и сигурноста на методологијата и анализата, беше применет **систем за рецензија**. Истражувањето беше предмет на два круга на надворешна и внатрешна рецензија од двајца искусни припадници на академската средина, како и од раководителот на Одделот за истражување на ИЦМПД.

Структура на студијата

Првото поглавје на студијата *Сила да се продолжи* во детали ја опишува методологијата на истражување, дава краток преглед на литературата за темата на истражување и ги претставува термините што се користат во студијата. **Второто поглавје** ги контекстуализира главните наоди од истражувањето преку анализа на профилот на луѓе кои патувале, рутите кои ги одбрале и политиките за миграцијата и азил кои биле применети во нивната ситуација. **Третото поглавје** ги анализира факторите на отпорност и ранливост од трговија со луѓе и други злоупотреби, делејќи ги на: лични фактори кои постојат од фазата пред тргнување до пристигнување во планирана или *де факто* земја на дестинација; фактори кои се јавуваат за време на патувањето од земјите на потекло преку земји на транзит до земјите на дестинација; и фактори кои се поврзани со националните одговори во земјите каде се спроведува студијата, во транзитен и/или дестинациски контекст. **Четвртото поглавје** ги испитува индикациите за потенцијални случаи на трговија со луѓе во овој контекст, правејќи разлика меѓу различните форми на трговија со луѓе и други злоупотреби. Студијата завршува со **заклучоци и препораки насочени кон политики**. Анексот на студијата содржи потенцијални случаи на трговија со луѓе и поврзани злоупотреби идентификувани во истражувањето, покрај 29-те случаи вклучени во Поголавје 4.

4 Исказите што ги дале луѓе во движење кои биле интервјуирани се однесуваат само на нивното сопствено искуство, на настани што тие од прва рака ги посведочиле, а што им се случиле на други луѓе во движење и приказни што ги чуле од други. Слично, секој од клучните испитаници кои биле интервјуирани имаат специфични ограничувања во поглед на нивното знаење и одредени пристрасности, зависно од тоа дали се од владиниот или невладиниот сектор, од академскиот или од други сектори. Повеќето клучни испитаници исто така имаат тенденција да ги гледаат работите од национална перспектива на земјата во која што се наоѓаат, а немаат целосни информации за целите рути. Ова, исто така, важи за литературата што е консултирана, која може да има свои недостатоци и пристрасности.

Медитеранска и балканска миграциска рута

Низ наодите од истражувањето, очигледно е значењето на **контекстот на миграциските рути**. Географијата на рутите, како и политиките и практиките што се применуваат во различни периоди на различни места ги одредуваат искуствата на луѓето кои ги користат овие рути. Времетраењето на патувањето и пречките што се среќаваат на патот, особено пречки кои луѓето не ги предвиделе во планирањето на своите патувања, исто така влијаат врз искуствата. Затоа, во овој дел се анализираат развојните политики и профилите на луѓето во движење во текот на 2015-2018 година.

Четири клучни моменти ги одбележаа искуствата долж источно-медитеранската и балканската миграциска рута од 2015 година

Фази во миграцијата долж источно медитеранската и балканска рута

Додека условите на источно-медитеранската и на балканската рута беа динамични во текот на четирите години што ги опфаќа истражувањето, имаше одредени конкретни моменти на значајни промени. Првата фаза (јануари - јуни 2015 година) се **карактеризираше со зголемување на бројот на луѓе кои патуваат долж источно-медитеранската и балканската рута**, почнувајќи од крајот на 2014 година и општо „отворени граници“ кои го олеснуваат брзиот транзит, дури и ако транзитот сè уште не беше регулиран. Иако за да се направи краткиот премин преку море од Турција до блиските грчки острови често беа потребни услугите за криумчарење мигранти, сепак луѓето главно можеа да транзитираат релативно брзо низ поголемиот дел од земјите опфатени со студијата. Во текот на 2015 година, Сиријците го сочинуваа мнозинството луѓе кои пристигнуваа преку источно-медитеранската рута, со значителен број луѓе од Авганистан, Ирак и Еритреја, кои исто така преминуваа и продолжуваа по балканската рута.

Во текот на втората фаза, од јуни 2015 година до март 2016 година, балканската рута беше

порегулирана и поконтролирана, а политиките и практиките генерално овозможуваат легален транзит низ балканските земји. ЕУ агендата за миграција беше усвоена во мај 2015 година, поставувајќи итни мерки и нова стратешка рамка за управување со миграцијата. Како дел од агендата, во Грција и Италија беа поставени „жаришта“, а поврзано со таквиот пристап на „жаришта“, во септември 2015 беше одобрена привремена интра-ЕУ **релокација** за итни случаи, со што земјите-членки на ЕУ се обврзаа да преселат вкупно 160 000 луѓе „со јасна потреба од меѓународна заштита“ од Грција и од Италија.

Како што опиша еден испитаник од националните власти во Северна Македонија, во 2015 година во земјата пристигнувале луѓе кои „не ги исполнуваа условите за влез и не побараа заштита од државата - сакаа да транзитираат. Таква категорија не постоеше“. Затоа, Северна Македонија и Србија во средината на 2015 година направија законски измени, со кои **на луѓето им беше дозволено регуларно да транзитираат низ земјите, под услов да ја регистрираат нивната „намера да бараат азил“ и да ја напуштат земјата во рок од 72 часа.** Во август 2015 година, Германската влада издаде соопштение дека ќе ја суспендира примената на Даблинската регулатива за Сиријците, овозможувајќи им на луѓето од Сирија да аплицираат за азил во Германија, дури и ако тие веќе транзитирале преку друга земја-членка на ЕУ.

Долж границата на Унгарија со Србија и Хрватска беше поставена ограда од бодликава жица, долга околу 200 километри, која беше завршена во септември 2015 година. Оние кои се обидуваа да влезат во Унгарија преку граничната ограда беа обвинувани за сторено кривично дело. На почетокот на 2016 година, земјите долж рутата го ограничуваа влезот за сите, освен за Сиријците, Ирачаните и Авганистанците. Подоцна, Авганистанците беа отстранети од листата. До 20-ти декември 2015 година, беа регистрирани еден милион луѓе кои пристигнале по морски пат или копно во земји на прво пристигнување во ЕУ од почетокот на годината.

Источно-медитеранската рута по морски пат од Турција до Грција, а веднаш по неа и копнениот пат преку западен Балкан, се сметаа за **побезбедни и полесни рути за патување за разлика од централната и западно-медитеранската во текот на 2015 година.** Генерално, немаше потреба од услуги од криумчари за овој дел од патувањето, што ја одржуваше отпорноста на луѓето кон сите ризици кои произлегуваат од интеракцијата со криумчарите на мигранти. Многу од луѓето кои патуваа беа од Сирија и имаа доволно ресурси и можност за релативно брзо да патуваат до планираната дестинација (обично Германија или Шведска).

Почетокот на третата фаза (март-декември 2016 година) го одбележа **Изјавата ЕУ-Турција и со затворање, ограничување и зацврстување на границите** во земјите долж балканската рута. Во текот на остатокот од 2016 година значително се зголеми бројот на луѓе кои патуваа по морски пат од Турција до Грција. ИОМ регистрирале вкупно 384 527 лица кои нерегуларно пристигнале по море и копно во ЕУ во 2016 година, во споредба со 1 046 599 во текот на 2015 година.

Можноста за регуларно транзитирање од Грција преку Северна Македонија и Србија беше ефикасно отстранета. Многу од луѓето кои имале намера да транзитираат долж патиштата кон Западна Европа останале „заглавени“ на патот. Политиките во Германија, исто така почнаа да се движат во порестриктивна насока од 2016 година па наваму, ограничувајќи го пристапот на пазарот на трудот за одредени групи баратели на азил и забрзувајќи ги процедурите за азил, враќање и депортација.

Во текот на 2018 година, годината во која се спроведе теренското истражување за студијата, во земјите на прво пристигнување во ЕУ влегле вкупно 141 938. Некои од луѓето почнале да патуваат во „обратна насока“, не само кон западна Европа, а некои се обиделе да одат по нови, често поопасни, рути. „Обратното“ движење било или:

- за сезонска работа за време на жетвата во лето и есен;
- затоа што луѓето останале одвоени од членовите на своето семејството по пат кои не можеле да продолжат, и сакаа да се вратат кај нив;
- затоа што сакале да се вратат во нивната земја на потекло по нерегуларен пат; или
- бидејќи не успеале да ја преминат Српско-Унгарската граница за повторно влегување во ЕУ и затоа сакале да се вратат во Грција како единствена пристапна земја-членка на ЕУ.

Од август 2017 година до почетокот на октомври 2018 година, врз основа на реципрочни мерки за визна либерализација за Србите кои патуваа кон Иран, **Иранците можеа да патуваат со авион во Србија без да има услов за виза.** За некои Иранци, ова беше метод за регуларно и безбедно патување во Србија со цел или да патуваат како туристи; да аплицираат за азил во Србија; да патуваат од Србија до Западна Европа па да аплицираат за азил; или да патуваат во Грција со цел да одат со авион во Западна Европа и да аплицираат за азил.

Како резултат на општите избори во Германија во 2017 година и изборите во Баварија во 2018 година, Германската влада вовеле **забрзани постапки за лицата кои аплицираат за азил во Германија, кои веќе патувале низ други земји-членки на ЕУ,** а кои се нарекуваат „секундарни мигранти“ во Германската политичка дебата.

Во табелата подолу е прикажан бројот на лица кои се регистрирани како пристигнати во земјите долж балканската рута. Од годината во година на источно-медитеранската и балканска рута бројките за пристигнати луѓе во земјите опфатени со студијата даваат јасна слика за постојано намалување од 2015 година наваму.

Вкупен број на лица регистрирани дека патуваат долж источно-медитеранската и балканска рута, 2015-2018 година

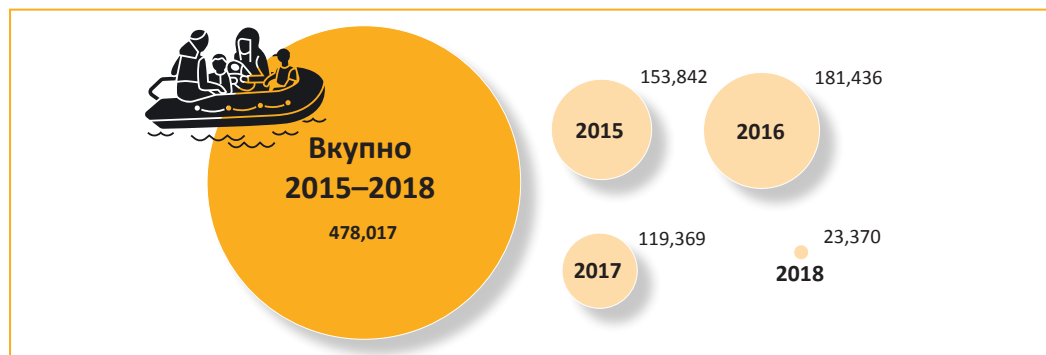
Регистрирани на пристигнување во:	Грција	Бугарија	Северна Македонија	Србија	Унгарија
2015	857,363	31,174	388,233	579,518	411,515
2016	176,906	17,187	89,771	98,975	19,221
2017	35,052	2,562	547	5,435	1,626
2018	49,158	2,503	3,126	8,022	382
Вкупно 2015-2018	1,118,479	53,426	481,677	691,950	432,744

Извор: Податоци од Матрицата на ИОМ за следење на движење (DTM) Следење на проток: <https://migration.iom.int/europe> (од крајот на 2018 година). Податоците за 2015 се од Годишниот преглед на ИОМ за ДТМ: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

Бројот на луѓе кои пристигнуваат во Италија по морски пат го достигна врвот во 2016 година, пред постепено да почне да опаѓа во 2017 година, а драматично во 2018 година

Централно-медитеранската рута, иако под влијание на некои од истите политики на ниво на ЕУ како и другите рути, во голема мера е условена од случувањата на национално ниво во Италија. Во 2015-2016 долж централно-медитеранската рута година пристигнуваше постојан број луѓе, по што следуваше значително намалување во 2017 и 2018 година.

Луѓе регистрирани при пристигнување во Италија по морски пат, 2015-2018 година

Извор: Податоци од Матрицата на ИОМ за следење на движење (DTM) Следење на проток: <https://migration.iom.int/europe> (од крајот на 2018 година). Податоците за 2015 се од Годишниот преглед на ИОМ за ДТМ: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

До 2015 година, Италија прими најголем број луѓе што пристигнуваа по пат на миграциските рути кон ЕУ - околу 170 000 луѓе во текот на 2014 година. **Мнозинството луѓе кои пристигнуваа долж централно-медитеранската рута и аплицираа за азил во Италија во 2015 година беа од Западна Африка и Рогот на Африка**, главно мажи, иако имаше мало зголемување на бројот на непридружувани деца. Помал број луѓе од Сирија, Бангладеш, Пакистан, Авганистан и Украина, исто така пристигнаа во Италија. Во текот на 2016 година, поголем дел од оние кои пристигнале во Италија исто така аплицирале за азил во земјата, особено луѓе од западна Африка и Еритреја и повеќето биле жени и непридружувани деца.

Во февруари 2017 година, **Италија и Либија потпишаа Меморандум на разбирање** за миграциска соработка. Во 2017 година во Италија пристигна зголемен процент луѓе од Нигерија и Бангладеш, и зголемен број непридружувани деца. Освен оние што ја користеа балканската рута, некои Еритрејци, Нигеријци и Сомалијци исто така ја користеа и централно-медитеранската рута да патуваат понатаму и да аплицираат за азил во Германија.

Законот за безбедност усвоен во Италија кон крајот на 2018 година предвидува мерки за борба против „нелегалната имиграција“, со цел ефикасно спроведување на налезите за депортација и за регулирање на дозволите за привремен престој за хуманитарни цели. Италија и другите земји-членки на ЕУ сè повеќе ги ограничуваат операциите на бродови за пребарување и спасување. Поголемиот дел од 23 370 луѓе кои пристигнале во Италија по морски пат во 2018 година по националност се Тунизијци. Иако има постојано намалување на бројот на луѓе кои пристигнуваат во Италија од 2016 година наваму, бројот на луѓе кои пристигнуваат во Шпанија преку западен Медитеран постојано се зголемуваше од 2015 година и достигна 64 427 во 2018 година.

Отпорност и ранливост од трговија со луѓе и други злоупотреби

Отпорноста се разбира како отпор на трговијата со луѓе и други злоупотреби, додека ранливоста се однесува на веројатноста дека ќе се случи трговија со луѓе

Отпорноста на трговија со луѓе и други злоупотреби во ова истражување се разгледува како фактори кои придонесуваат за спречување на трговијата со луѓе и други злоупотреби. Отпорноста се однесува на попозитивните аспекти на искуството од миграциското патување и се фокусира на оние луѓе кои не биле злоупотребени или експлоатирани - и зошто тоа било така. Од друга страна, пак, ранливоста се однесува на ризици од трговија со луѓе и фактори кои ја зголемуваат веројатноста луѓето што патуваат долж миграциските рути да бидат жртви на трговија или експлоатирање. Во некои аспекти, отпорноста може да биде едноставно спротивна на ранливоста: ако не постојат одредени ранливости, тогаш лицето е поотпорно. Меѓутоа, исто така беа идентификувани многу фактори на отпорност кои не се поврзани со ранливостите.

Отпорноста е концептуализирана како појдовна точка која може да се одржува или подобри - или да биде загрозна од фактори на ранливост. Отпорноста е концептуализирана како стандардна состојба, бидејќи мнозинството луѓе кои патуваат долж рутите не се тргувани, и затоа истражувањето идентификува кои фактори предизвикуваат одредени луѓе во одредени ситуации да бидат тргувани. Затоа, трговијата со луѓе се смета за аберација и напуштање на нормата. Сепак, ова не би требало да го одвлече вниманието од фактот дека голем број луѓе доживеале сериозни злоупотреби на човековите права во овој контекст, како што е јасно видливо од наодите на истражувањето *Сила да се продолжи*.

Исто така, важно е да се разбере ранливоста со цел да се подобрат одговорите. Во одредени конкретни случаи, некои ситуации на ранливост од трговија со луѓе може да прикажат показатели за сегашни случаи на трговија со луѓе, кои во понатамошни истраги може да се утврди дека го претставуваат кривичното дело трговија со луѓе.

Ранливоста и отпорноста се неразделно поврзани. Со цел да се намали трговијата со луѓе и другите злоупотреби, фокусот треба да биде врз намалување на ранливостите и изложеноста на различни опасности од една страна, и градење капацитет за спротивставување, од друга страна. Трговијата со луѓе и другите злоупотреби се случуваат затоа што луѓето се ранливи и се изложени на опасности и не се во состојба да се спротивстават на овие опасности.

Истражувањето покажува дека факторите на отпорност и ранливост:

- се динамични со текот на времето - не остануваат статични во текот на патувањето
- врз различни луѓе влијаат на различни начини - за некои може да биде отпорност за други ранливост; и
- се кумулативни - определени со комбинација на фактори кои се во меѓусебен однос.

За луѓето кои патуваат, настаните и контекстите пред тргнување, за време на патувањето, во земјите на транзит и во планираните дестинации имаат ефекти врз отпорноста и ранливоста. Отпорноста и ранливоста може да се зголемат, намалат или трансформираат. За факторите на отпорност и ранливост се преговара, се дефинираат и предефинираат во текот на одредени периоди на патувањето. На пример, начинот на кој едно лице се третира како дете може да претставува ранливост во текот на некои фази на патувањето, но отпорност во други фази од патувањето или на дестинацијата.

Личните карактеристики и околности водат кон отпорност и ранливост

Личните фактори сами по себе не се извор на отпорност или ранливост од трговијата со луѓе. Напротив, тие се поврзуваат со контекстуалните фактори на отпорност или ранливост на специфични начини со што ја зголемуваат отпорноста или ја влошуваат ранливоста. Личните ранливости и факторите на отпорност се релевантни за време на патувањето, од фазата пред заминување од земјата на потекло или престој до сместувањето во планираната крајна дестинација.

Прашањата поврзани со возраста и полот се фактори на ранливост кои најчесто се наведени од клучните испитаници, посебно дека децата (особено децата без придружба) и жените и девојките се поранливи. Децата се ранливи од трговија со луѓе и други злоупотреби сами по себе, поради нивниот недостиг на животна искуство. Сепак, околностите на нивното миграциско патување може да ја зголемат или намалат оваа ранливост. Возраста е во интеракција со полот, при што девојките, момчињата, жените или мажите се особено отпорни или особено ранливи, во зависност од контекстот и ситуацијата.

Жените и девојките се со највисок ризик од сексуална трговија, исто така и од слични злоупотреби како што се „секс заради опстанок“ (размена на секс за добро или услуга што му е потребна на лицето) и други форми на сексуално и родово базирано насилство (СРБН). Мажите и момчињата генерално се сметаат за поотпорни, но исто така се изложени на одредени ранливости и родови очекувања. Во некои случаи, претпоставката за нивната отпорност всушност може да ја влоши нивната ранливост.

Малку информации се добиени за луѓето во движење кои се лезбејки, геј, бисексуалци или транс (ЛГБТ), иако тие се предмет на одредени ранливости поради дискриминацијата. Лицата со посебни потреби и старите лица, исто така, имаат конкретни ранливости во контекст на миграциските патувања.

„Патувањето беше многу тешко. Пристигнав со помош на Бог, кој ми даде сила „.

– 35-годишник од Иран, интервјуиран во Унгарија (ХУ-М-01)

Верата во религијата им дава на луѓето психичка сила да ги издржат тешкотиите на патувањето. Мнозинството од 91 мажи и жени интервјуирани за оваа студија, кои патувале по рутата, ја нагласија нивната религија или вера како фактор на отпорност - не конкретно отпорност кон трговијата со луѓе, туку како извор на сила за справување со тешкотиите на миграциското патување и нивните искуства во земјите на дестинација.

Луѓето што патуваат по рутите се потпираат на нивната психолошка сила, мотивации, планови за иднината и општото чувство на надеж, за да продолжат. Според еден маж од Сирија кој бил интервјуиран: *„Кога ќе ја изгубиме надежта во животот, ние сме мртви. Тоа е надеж што ни овозможува да живееме „.* Да се биде флексибилен за плановите и да се приспособат на променетите околности, се исто така форми на отпорност. Од друга страна, ако очекувањата на луѓето за патувањето и за нивната ситуација при пристигнување во планираната дестинација се премногу далеку од реалноста, ова може да биде конкретен извор на ранливост за експлоатација и злоупотреба.

Еден млад Авганистанец интервјуиран во Унгарија ја идентификуваше неговата ментална сила и решителност како клучен елемент за отпорност, како и неговата надеж за подобрување на неговата ситуација. Тој спомна дел од една песна, која ја слушаше за да му остане надежта: *„Твоите соништа ќе те однесат напред, твоите спомени ќе те одведат нанзад, што ќе ти остане?“*

Песна: „Ламс“ (допир) од Бахрам Нуреи, од албумот од 2015 *Eshtebahe Khoob* (Добра грешка).

Дополнителен извор на отпорност и надеж за луѓето во движење е поддршката од членовите на нивните семејства. Меѓутоа, луѓето може да бидат мотивирани да тргнат на патувањето од перспектива дека ќе можат да ја подобрат иднината на своето семејство и да бидат под притисок поради очекувањата на членовите на семејството. Додека овие семејни очекувања може да бидат извор на надеж и издржливост, тие исто така може да се причината луѓето да станат **поранливи, а самите страдања - поверојатни, вклучувајќи ги и злоупотребите и експлоатацијата, за да ја обезбедат благосостојбата за нивното семејство.**

„Ние сме жртви на системот. Ние не доаѓаме во Европа за да се збогатиме, туку да им помогнеме на нашите семејства да излезат од сиромаштијата и да ги едуцираат најмладите за да можат да посетуваат подобри училишта од нас. (...) Знам дека ова е причината зошто илјадници млади Африканци како мене доаѓаат да си ја пробаат среќата во Европа „

– 35-годишен маж од Сенегал, интервјуиран во Германија

Некои лични фактори на ранливост се исто така мотив да се донесе одлука за мигрирање, како, на пример, лошите економски околности и идни можности, искуствата со насилство, конфликтот и СРБН, интеракциите со јавните власти во земјата на потекло и третманот на маргинализираните групи. Личната отпорност на некои луѓе е исто така загрозувана од трауматски искуства пред да заминат, што подоцна може да се влоши со последователните трауми претрпени за време на патувањето.

Општото ниво на образование, квалификациите и писменоста на едно лице се одлучувачки фактор на отпорност, како и свесност за ризикот и општо животно искуство. Ова, исто така, го олеснува пристапот до суштинските информации, намалувајќи ја зависноста од криумчарите на мигранти и други незаконски актери. Еден клучен аспект на ова е дигиталната писменост и пристапот до интернет и социјалните медиуми. Спротивно на тоа, лицата со пониско ниво на образование и помалку информираност се повеќе ранливи од трговија со луѓе и злоупотреба.

Финансиската состојба на лицето е важна во сите фази долж рутата и ја дефинира фазата на планирање. Отпорноста на трговија со луѓе и други злоупотреби, како и општата сигурност, во голема мерка се одредуваат со финансиски средства. Поточно, способноста да се избегне влегувањето во долг, или барем брзо да се исплатат долговите, е важно за отпорноста. Ова се поврзува со овозможување побрзо и побезбедно миграциско патување до планираната дестинација. Финансиските тешкотии прават луѓето да бидат полесно манипулирани, измамени и експлоатирани, и често се поврзуваат со пониските нивоа на образование.

Отпорноста и ранливоста се определени со миграциски политики и практики

Околностите на патувањето одредуваат голем број од клучните фактори на отпорност и ранливост и се условени од контекстуалните фактори на политиката. **Потребата да се користи рутата поради недостиг на алтернативи за регуларно патување и последователната потреба да се користат услугите на криумчарите на мигранти е дефинирачки фактор.** Самото патување е двигател на ранливоста, а субјекти на истражувањето по дефиниција се луѓе кои тргнале на тоа патување.

„Најлошото е тоа што кога си мигрант, ти се соочуваш со работи што те убиваат одвнатре и однадвор.“

– 18-годишен Авганистанец интервјуиран во Унгарија

Оттука, клучен двигател на отпорноста за речиси сите форми на трговија со луѓе и други злоупотреби, е можноста да се патува регуларно со авион, со влезна виза за ЕУ земја. Законските канали за организирање на патувањето се единствената најважна детерминанта на отпорност, бидејќи тие им овозможуваат на луѓето потполно да го избегнат ова опасно патување. За мал дел од луѓето кои регуларно патувале, патувањето било поевтино и побезбедно и тие биле поотпорни на трговија со луѓе и други злоупотреби.

Во отсуство на опции за регуларни авионски патувања, можноста за регуларно патување по морски пат и/или преку копно е следниот најдобар извор на отпорност. Од средината на 2015 година до март 2016 година ова беше достапно за многу луѓе, барем за некои фрагменти од нивното патување од Грција до Германија и другите земји од ЕУ. Значи овие луѓе, а особено оние меѓу нив кои имале поголеми шанси да добијат меѓународна заштита во земја на ЕУ, како Сиријците, Еритрејците и Ирачаните, имале попозитивно искуство од патувањето и помала потреба од криумчарски услуги. Ова е во спротивност со ранливоста од трговија со луѓе и други злоупотреби на луѓе кои патувале од март 2016 година, како и луѓето од земјите кои се сметаат за „безбедни земји на потекло“.

Ограничувањата за движење и мобилност, кои постепено се наметнати од страна на Европските земји од 2016 година наваму, значително ја зголемија ранливоста на луѓето што ги користат рутите. Логично е луѓето да сакаат да патуваат што е можно поевтино и

побезбедно, но промената на политиките и рестриктивните закони и мерки им оставаат малку опции. „Најголемиот проблем е останување во камповите каде се чека законска можност да се продолжи патувањето“, според 26-годишен Авганистанец, интервјуиран во Северна Македонија.

Додека земјите на транзит надвор од Европа не беа главен фокус на истражувањето, имаше индикации за ранливост вклучувајќи ги и злоупотребите што ги претрпеле луѓето во движење во Иран, Турција и Либија. **Напнатоста и трауматичните искуства на луѓето кои транзитираат низ овие земји за време на преминувањата по морски пат кон Грција и Италија и на граничните премини во Европа, ја загрозуваат отпорноста.** Сепак, врз основа на извештаите за искуствата во Турција и многу пократкото и побезбедно преминување на морето кон Грчките острови, луѓето што патуваат по оваа рута доживуваат помалку насилство и експлоатација од оние што патуваат низ Либија и преку Централен Медитеран.

„Во хаосот на Либија, воени сили од сите видови владеат и го наметнуваат својот закон. Експлоатацијата на мигрантите стана една од нивните специјалности. Секој е вооружен и моќен. Нашиот живот беше безвреден во очите на овие луѓе. „

– Маж од Сенегал интервјуиран во Германија

Прашањата кои придонесуваат за ранливоста на луѓето при преминување на границите во Европа, вклучуваат извештаи за одложено одбивање на влез во Италија и злоупотреби на човековите права и нелегални враќања („pushbacks“) во Бугарија, Северна Македонија, Србија и Унгарија. Овие злоупотреби што ги претрпеле луѓето во движење, вклучувајќи ги и децата, се многу штетни за нивната отпорност, но и ги наведуваат да не им веруваат на државните власти.

18-годишен Авганистанец интервјуиран во Унгарија, ја преминал границата од Турција во Бугарија како дете:

„Работите што ни ги правеа, никогаш не можете да ги заборавите. (...) Не го раскажувам ова со задоволство, но светот мора да знае за тоа што ни се случи. Се обидовме да ја преминеме (Турско-Бугарската) граница шестпати и (Бугарската) полиција нè фати пет пати. Тие не само што нè тепаа, туку и сè ни зедаа, пари и мобилни телефони, се. Ако полицискиот службеник имаше добро срце, тој земаше сè од тебе, но барем ти ја враќаше торбата, но тоа се случи само еднаш од шест пати. Многу лошо ме тепаа сите пет пати.“

Покрај тоа, од септември 2015 година, официјалниот влез од Србија во Унгарија е управуван врз основа на неофицијална „листа на чекање“. Ова значи дека на луѓето им преостануваат неколку алтернативи на користењето услуги на криумчари за да го избегнат овој систем

и/или да користат алтернативни, поризични рути. Другата опција е да се плати за да се искачите нагоре на оваа листа, зголемувајќи ја финансиската ранливост.

Огромно мнозинство луѓе што патуваат по Балканската рута сакаат да продолжат до следната земја што е можно поскоро. Тие не ни планирале да потрошат многу време во овие земји и воопшто немало да влезат во нив доколку имале алтернатива, побрза или побезбедна рута до нивната земја на дестинација. Сепак, **оваа желба за брзо движење во комбинација со политиките и практиките кои сè повеќе го ограничуваат транзитот од март 2016 година, значително ја загрозија отпорноста на луѓето.** Немањето официјални документи за лична идентификација или нерегистрираноста во земјата низ која транзитираат, исто така, ги тера луѓето да бидат ранливи на експлоатација и други злоупотреби, бидејќи поголема е веројатноста тие да ги избегнат надлежните, а помала е веројатноста да побараат помош.

Опции кои влијаат на донесувањето одлуки за миграција

Транзитирањето преку Италија до другите Европски земји, исто така може да доведе до тоа луѓето да станат поранливи од трговија со луѓе, особено кога границите со земји како Франција, Швајцарија и Австрија се затворени за транзитирање, со што нерегуларните премини се единствената опција. Ситуацијата на северните граници во Италија (Вентимиља, Бардонекија, Комо и Бренер) може да предизвика ранливост.

Позитивните искуства од криумчарење мигранти ја одржуваат отпорноста на луѓето, но користењето услуги за криумчарење мигранти исто така може да ги направи луѓето ранливи на трговија со луѓе и други злоупотреби

Како последица на недостатокот на законски канали за мигрирање и барање азил и

недостигот на можности за регуларно транзитирање долж рутата, речиси секој што патува по рутата барем во одреден момент користел услуги од криумчари на мигранти. Многу од одлучувачките фактори на отпорност или ранливост зависат од искуствата на луѓето со криумчарите на мигранти. **Користењето услуги на криумчари претставува отпорност доколку криумчарите ја извршуваат задачата за која се платени, и ранливост ако луѓето се директно злоупотребени и експлоатирани од страна на нивните криумчари или се злоупотребени и експлоатирани затоа што треба да платат за криумчарењето.**

Отпоеност во контекст на миграциското патување

Во зависност од искуствата што ги имаат луѓето, **користењето услуги на криумчари може да биде фактор на отпорност или доколку не е, корисникот на услугите на криумчари може да ја согледа интеракцијата со криумчарите во многу позитивно светло, поради недостатокот на алтернативи.** „Добрите криумчари“ се погрижуваат сите да се безбедни и да стигнат до нивната дестинација, се грижат за својот деловен углед и често не се дел од некоја софистицирана, организирана криминална мрежа.

„(Криумчарите) се добри. Зависи, ако вашиот криумчар е добар и вие ќе бидете добро. Ако вашиот криумчар не е добар, ни вие нема да бидете добро. Кога бев во затвор (во Бугарија), се сретнав со еден криумчар. Неговиот брат беше со мене 15 месеци. Беше добро да се знае ова. Така знаев дека е добар. Во овој период, јас не влегов во било какви лоши искуства со криумчари, само затоа што тој беше многу добар со мене. Ме одведе од Бугарија до тука (...). Тој секогаш се обидуваше да предложи добра игра за мене, некоја брза“.

– 23-годишен маж од Пакистан интервјуиран во Србија

За луѓето кои можат да си дозволат поскапи, побезбедни услуги на криумчари, искуството со криумчари е фактор на отпорност. Ова особено се однесува на оние кои можат да си дозволат „целосен пакет“ сè до нивната земја на дестинација, обезбеден од луѓе од доверба од нивната земја на потекло. Условното плаќање во фази на криумчарите, кое е предмет на безбедно пристигнување, може да ја зголеми безбедноста на корисниците на услугите, да ја зголеми нивната отпорност и да ја намали веројатноста за злоупотреби.

Луѓето, исто така имаат и многу негативни искуства со криумчарењето, **од измама во однос на цените и рутите, закани, сексуално и физичко насилство, сексуална трговија, принудна работа и лишување од слобода заради изнуда.** Искуствата со измама, закани и насилство значително ја намалуваат општата отпорност на луѓето и ја зголемуваат нивната ранливост кон експлоатација и трговија од страна на криумчарите или други актери. Тешко физичко насилство е се врши од страна на криумчари на балканската рута, а речиси сите интервјуирани кои патувале долж централно-медитеранската рута пријавиле кражба, насилство или експлоатација.

„Криумчарите силуваат деца ако тие не можат да платат. Според моето искуство, повеќето деца без придружба се силувани. Нема момче кое не доживеало некаква злоупотреба за време на патувањето. Кога се спротивставуваат на насилството, криумчарите го горат нивното тело со цигари. Јас исто така слушнав за деца кои се спротивставувале и удирале, па криумчарите ги врзале со лисици и така ги силувале.“

– Експерт за заштита на децата од заедницата на мигранти во Унгарија

Во други случаи, ранливоста не се јавува директно преку интеракција со криумчарите, туку како резултат на потребата да се платат нивните услуги. Криумчарските услуги се обезбедуваат без вклучување на злоупотреби или експлоатација, но луѓето во движење или немаат пари, или се задолжуваат за да платат за услугите, поради што се особено ранливи на трудова експлоатација.

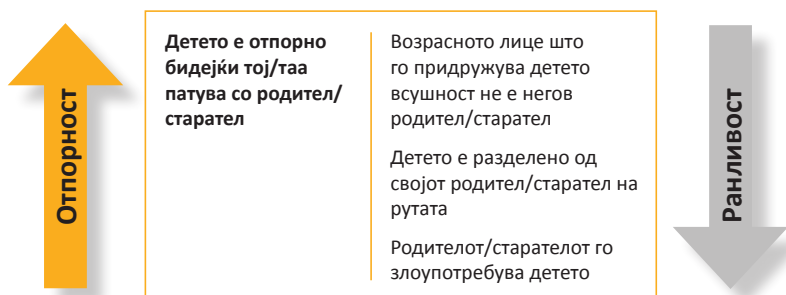
Составот на групите кои патуваат има импликации за отпорноста и ранливоста

Групата со која патуваат луѓето исто така има влијание врз веројатноста дали тие ќе бидат злоупотребени или тргувани. Динамиката во групата е различна за девојчињата, момчињата, жените и мажите и зависи од тоа дали некој патува со своето семејство или самостојно, и дали патуваат со луѓе од истото пошироко семејство или заедницата или со странци.

Кога децата патуваат придружувани од еден или двајцата родители, тоа е клучен извор на отпорност. Сепак, три клучни прашања можат да бидат опасни за отпорноста на децата кои патуваат со родителите. Прво, децата можеби се чини дека патуваат со своите родители или членови на семејството, но всушност тоа не е случајот. Второ, родителот или родителите

на детето може да ги злоупотребуваат и /или искористуваат. Конечно, децата може да се одделат од своите родители долж рутата.

Отпорноста и ранливоста кај децата во движење

Разделбата на семејството е клучен фактор на ранливост долж балканската и медитеранска рута. Семејствата може да се разделат по грешка; како стратегија на патувањето; поради контролите на граничната контрола; или од страна на криумчарите со цел да изнудат пари. Ова е клучен момент за зголемена ранливост на децата кои го започнале патувањето со нивните родители, како и за зголемување на ранливоста на возрасните кои може да се очајни итно да се обединат со своите деца.

Непридружуваните и разделени деца се особено ранливи во контекст на миграциските рути. Повеќето непридружувани деца не се сираци, туку се разделуваат од нивните родители или старатели во некоја фаза на патувањето, било кога заминуваат од земјата на потекло било кога ќе се одвојат од семејството за време на патувањето.

Родителите може да си ги испратат децата да патуваат сами, при што семејство го избира детето за кое смета дека е најмногу подготвено да патува до планираната дестинација, обично тинејџер. Ова е стратегија за целото семејство да мигрира, со последователно приклучување на детето, патувајќи регуларно преку семејно обединување или нерегуларно користејќи ги миграциските рути; или тоа е стратегија за дополнување на семејниот буџет со очекување дека детето ќе испрати пари заработени во земјата на дестинација. Иако двете сценарија може да предизвикаат детето да биде подложно на експлоатација и злоупотреба поради ризиците од патувањето и притисокот да заработи пари, сепак ако потоа семејството патува и повторно се соединува со нив ова ја зголемува нивната отпорност бидејќи тие повторно можат да уживаат родителска грижа.

Жените и децата се особено ранливи на злоупотреба и експлоатација, поради родово-специфични ризици и ризици специфични за деца. Жените кои патуваат со своите деца, но без придружба на возрасен маж се особено ранливи. Жените и девојчињата, исто така, можат да бидат изложени на ризик од некои од мажите и момчињата со кои патуваат и затоа бараат заштита од други мажи, вклучувајќи ги и членовите на семејството. Ако мажите од кои бараат заштитата ги заштитуваат, тогаш тоа е извор на отпорност. Од друга страна, некои жени и девојки се малтретирани или експлоатирани од мажите од кои бараат заштита.

Ако жените и девојките се особено ранливи на трговија со луѓе и други злоупотреби во контекст на миграцискиот пат, тогаш следува дека мажите и момчињата се поотпорни. Сепак, ваквата претпоставка за отпорност меѓу голем број владини и невладини служби може да ја поттикне ранливоста на мажите и момчињата од трговијата со луѓе и други злоупотреби. Неженетите возрасни мажи се ранлива група во овој конкретен контекст затоа што поголема е веројатноста тие да станат жртви на физичко насилство од страна на спроведувачите на законот, шверцерите или други мажи.

„Ниту една организација, програма или државна власт не ги смета неженетите млади мажи за ранливи, со што тие во Србија стануваат долгорочно најранливи. Шверцерите се понасилни кон нив, полицијата е поагресивна, а многумина од нив се под голем притисок, во поглед на психичкото здравје, има многу случаи на ПТСС меѓу неженетите мажи“

– Интервјуиран претставник на НВО во Србија

Ранливости кај мажите и тинејџерите исто така произлегува од фактот дека шверцерите може да ги водат младите мажи и момчиња низ поопасни рути за разлика од семејствата, жените и децата, како и од очекувањето дека тие заработуваат за да ги издржуваат останатите членови на семејството. Момчињата се значително застапени меѓу децата кои ги користат рутите, особено меѓу непридружваните деца. Непридружваните момчиња се посебна ризична група кога станува збор за трговијата со луѓе.

Ова создава еден парадокс на „ранливи групи“ каде што луѓето кои се сметаат за најранливи вообичаено имаат подобар пристап до услуги во текот на патувањето и откако ќе пристигнат на дестинацијата, додека оние што не се сметаат за ранливи всушност стануваат поранливи поради недоволен пристап. Самата перцепирана ранливост на непридруженото дете или жена кои патуваат сами ним им обезбедува подобри услуги на заштита и зголемена отпорност во земјите на транзит и земјите на дестинација во Европа.

Луѓето често патуваат во групи со други од истата земја што може да претставува извор на групна отпорност. Има голем број искази за солидарност меѓу луѓето што патувале долж балканските и медитеранските рути. Понекогаш и луѓе што претходно не се познавале одлучуваат да патуваат заедно поради безбедност. Меѓутоа, во случаи на похетерогени групи среде напнатниот миграциски контекст, може да дојде до конфликти во групата што предизвикува ранливост кон насилство, грабеж и други злоупотреби.

Вработен во невладина организација кој беше интервјуиран во Германија зборуваше за тоа како еден Авганистанец ја опишал поддршката која ја добил во текот на патувањето: „Да не запознавав постојано туѓинци на патот низ Иран, Турција и Грција и на Балканската рута, кои ми помагаа без особена причина, немаше да преживеам. Во секоја земја, без разлика на нивната религија, имаше луѓе што ми помагаа, само за да помогнат.“

Често, луѓето некое време работат во земји означени како земји на транзит, како на пример, Либија, Турција и Грција, со цел да заработат доволно за да го продолжат нивното патување и/или да праќаат пари на членови на семејството. **Бидејќи вообичаено немаат дозвола за работа, ова е нерегуларна работа, што значи дека може да станат ранливи од трудова експлоатација.** Меѓутоа, таквата нерегуларна работа тие често ја сметаат за отпорност, бидејќи заработувањето е подобро отколку немањето пари.

Во текот на патувањето, дигиталната и компјутерска писменост им овозможува на луѓето пристап до информации преку социјалните медиуми, мобилните апликации и други онлајн извори, кои што исто така претставуваат алтернативен извор на информации покрај информациите што ги добиваат од криумчарите на мигранти и претставуваат фактор на отпорност. Помошта што ја дава локалното население во земјите на транзит и поддршката од актерите на граѓанското општество, исто така, се клучни извори на отпорност. Религиските заедници можат да претставуваат цврст извор на поддршка за време на патувањето.

“Морам да кажам дека бев сам на ова патување, немав пријатели, но бев со луѓе кои тргнале на истото патување. За среќа, во секоја фаза од патувањето бев поврзан со други на Фејсбук. Им пишував и им опишував каде сум и ги прашував што да правам и по кој пат да одам.”

– 26-годишен Сириец интервјуиран во Германија

Правниот статус, навремените и фер процедури за азил и соодветната идентификација на непридружувани и разделени деца може да ја поттикне отпорноста.

Штом ќе пристигнат на дестинацијата, без разлика дали планираната или *de facto* дестинација, разни контекстуални и ситуационски фактори влијаат на отпорноста и ранливоста на луѓето од трговијата со луѓе и слични злоупотреби. Особено за оние кои успеваат да стигнат до земјата планирана како дестинација, **самото пристигнување таму за многумина е една форма на отпорност, бидејќи значи крај на ризичното патување и потенцијал за правен статус, вработување и интеграција во нов дом.**

Отпорноста и ранливоста се поврзани со правниот статус и пристапот до азил. Ако на некое лице му бил гарантиран регуларен пристап до земја од ЕУ, како на пример, преку програма за преселување бегалци, програма за спонзорство од страна на заедницата, туристичка, работна или студентска виза или процедури за повторно обединување на семејства (или во иднина, на пример, преку хуманитарни визи), тогаш тие се значително поотпорни бидејќи потполно го избегнуваат патувањето. Во дестинациски контекст, ова значи и дека за многумина од нив, нивниот **правен статус веќе е регуларен и, во повеќето случаи, можат да бараат работа или да влезат во образовниот систем.**

Доколку не е тоа случајот, тогаш **следното најдобро сценарио е навремен пристап до фер процедура за азил при пристигнување или до други алтернативи за регулирање на нивниот статус.** За помал број на луѓе во движење кои аплицираат за азил во земји долж Балканската рута, дупките во системите за азил може да ги обесхрабрат оние кои инаку тоа би го сметале за опција и тие може да останат без остварлива алтернатива освен да го продолжат патот со користење на услугите на криумчари.

Во Германија и Италија, **отпорноста до некоја мера се одредува според тоа дали луѓето добиваат статус на бегалци или некаква друга форма на меѓународна заштита или статус на законски престој, колку долго трае процедурата и кои се условите за нив додека ја чекаат одлуката и откако им е одобрен или одбиен статус.** Многумина на кои им е одбиена каква било форма на заштитен статус или друг регуларен мигрантски статус или на кои ефективно им е одбиен пристап, остануваат во земјата без регуларен статус, со што значително им се зголемува ранливоста од трудова експлоатација во нерегуларната работа, како и кон други форми на експлоатација.

„Немаат друг избор освен да влезат во системот за азил: заглавени се овде поради Даблинската регулатива, не можат да стигнат до нивната мрежа во други европски земји и практично не можат да најдат вистинска работа. Овде во Италија луѓето се присилени да бараат азил дури и да немаат право на тоа.“

– Адвокат интервјуиран во Венеција, Италија

Бракот може да биде извор на отпорност, особено споменуван од страна на мажи, доколку им овозможува право регуларно да патуваат до или регуларно да престојуваат во земјата

која им е дестинација. Лица што имаат сопруги или деца во земји-дестинации имаат полесен пристап до законски престој и работни дозволи.

Пристапот до услуги ја одредува отпорноста на луѓето или ранливоста од трговијата со луѓе и други злоупотреби

Националните одговори во седумте земји опфатени со студијата – како земји на транзит каде што луѓето остануваат значителен временски период, како земји на *de facto* дестинации или како планирани земји на дестинација – се клучен одредник на отпорност или ранливост.

Сместувањето е основна потреба за девојки, момчиња, жени и мажи кои поминуваат низ и остануваат во некоја земја и ефективниот пристап до соодветно, безбедно сместување, како долж рутата така и во контекст на дестинација, е клучен фактор на отпорност. Голем број луѓе престојувале или престојуваат во официјални центри за сместување во седумте земји опфатени со студијата, вклучувајќи и центри за прием, транзитни центри, центри за задржување и центри за задржување пред отстранување. Во некои случаи, овие центри може да обезбедат услови на отпорност, меѓутоа, исто така има и пријавени ранливости и злоупотреби кои се должат на условите на сместување. Голем број од центрите немаат соодветен персонал кој може да идентификува злоупотреба или ранливост за да ги заштити лицата под ризик и да спречи експлоатација.

Еден 19-годишен Авганистанец интервјуиран во Унгарија го опишал сексуалното насилство во еден центар во Бугарија:

„Сакам само да кажам дека од целото патување, кампов е најлов. Имаше многу силувања во кампот. Девојки беа силувани таму. Имаше многу мажи, затоа. Јас таму останав шест месеци. Полицајците се однесуваа многу лошо. Секој ден имаше кражби и силувања.“

Во одредени случаи, **луѓето кои престојуваа во центрите се чувствуваа несигурно и под ризик поради условите во нив**, а со тоа се зголемува и нивната ранливост од трговија со луѓе. Во некои центри, се малтретираат жени и деца или се подложени на СРБН, а има пријави за криумчари или трговци со луѓе кои престојуваат во центрите со цел да регрутираат корисници на услуги или жртви. Кога трговците ќе таргетираат потенцијални жртви во центрите, тоа е директна и конкретна ранливост, но луѓето исто така може да станат ранливи и поради интеракција со криумчари-мигранти. Според еден Иранец интервјуиран во центар за сместување во Србија: *„Ако сакам да се обидам во „играта“, само праќам порака на Вибер или се среќавам со криумчар овде на игралиштето“.*

Ризиците за жени, девојки и момчиња може особено да се **ублажат доколку има посебни назначени зони за овие групи во рамки на центрите за сместување и родово сегрегирано снабдување со услуги, со соодветни безбедносни мерки и женски персонал, полицајци и толкувачи.** Меѓутоа, доколку тие се несоодветни, тогаш жените и децата стануваат ранливи.

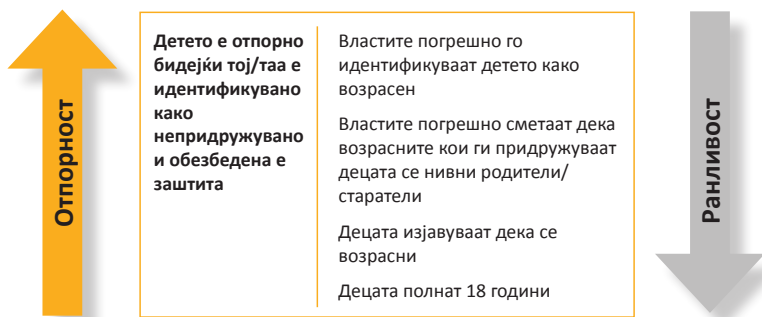
Кога луѓето се сместуваат во затворени центри, во услови на притвор и со ограничен пристап до основни услуги и навремени и фер процедури за азил, тие претрпуваат траума

и ја губат довербата во надлежните тела, а со сето тоа стануваат поранливи од трговија со луѓе и други злоупотреби. Апликантите за азил кои се во притвор се подложени на многу фактори кои ја загрозуваат нивната отпорност: опкружување кое наликува на затвор; недостиг од информации за нивниот законски статус; лош третман; изолација; злоупотреба од страна на други мигранти или персонал и несигурност за иднината.

Доколку непридружувани деца се точно идентификувани од страна на надлежните тела во државата во која се наоѓаат, нив можат да им се **обезбедат специјализирани услуги на кои имаат право (законски старател, специјализирано сместување итн.) и тогаш се поотпорни на експлоатација и злоупотреба.** Една пракса која влијае конкретно на отпорноста и ранливоста на непридружувани деца е проценката на возраста – процесот кој го применуваат државите во случаи на сомнеж за да се одреди дали лицето е, реално, дете. Мнозинството непридружувани деца кои пристигнуваат во Европа долж миграциските рути се тинејџери на возраст од 15-17 години. Тоа значи дека често, за време на процесот на патувањето, пристигнувањето и аплицирањето за азил, тие ја поминуваат годишната граница до која можат да влезат во заштитниот систем, полнат 18 години и потоа се сметаат за возрасни во поглед на статусот и снабдувањето со услуги.

Отпорноста на голем број непридружувани деца, дури и ако се точно идентификувани, исто така е загрозувана со **недостатокот на што побрзо назначени обучени старатели способни да се грижат за овие деца.**

Отпорноста и ранливоста на непридружувани деца

Пристапот до образование е еден од најважните фактори на отпорност на децата кон трговијата со луѓе. Стручното образование за возрасните исто така е конкретен фактор на отпорност, и за време на самата обука, како значајна активност и како начин на последователно интегрирање на луѓето на пазарот на трудот. Бидејќи економската ранливост е еден од клучните фактори со кои луѓето стануваат поподложни на трговија со луѓе и слични злоупотреби, **пристапот до пристојно вработување во земјата-дестинација е клучен фактор на отпорност.** Како што опиша еден Сенегалец, откако искусил многу потешкотии за време на неговото патување кон Италија: „Тогаш ја имав можноста да добијам хуманитарна заштита, а сега најдов работа како безбедносен чувар во голем супермаркет. Многу сум среќен.“

Од друга страна, ‘присилната неактивност’ која ја создаваат рестрикциите на пристапот кон пазарот на трудот и во помала мера - ограничените можности на пазарот на трудот за

оние што имаат пристап, е погубно за финансискиот и психолошки отпор. Во некои случаи, тоа може да ги натера луѓето да прифатат експлоатирачка работа поради недостиг на алтернативи.

„Се обидувам да им помагам на другите, бидејќи многумина имаат проблеми, а јас моето време го поминувам помагајќи им нив, што е исто така и за да заборавам на моите проблеми. Одам да им помогнам да комуницираат со адвокатите, болниците и разни места. Зафатен сум по цел ден и тоа ми помага да преживеам.“

– 42-годишен Еритреец интервјуиран во Германија

Луѓето во движење и клучните испитаници споменаа дека **социјалните мрежи на пријатели и членови на семејството играат важна улога во отпорноста во дестинациски контекст.** Голем број луѓе кои беа интервјуирани за ова истражување доброволно се пријавија и работеа во невладини организации – важен извор на отпорност, што им овозможи да бидат зафатени, да се спријателуваат и да се чувствуваат како дел од нивните нови заедници. Други добија помош од приватни лица или од невладини организации. Од друга страна, ксенофобијата, антимигрантските и антибегалските ставови исто така имаат ефект врз чувствата на луѓето во врска со земјата во која престојуваат на тој начин што поради нив тие стануваат поранливи.

Недостигот на ефективен пристап до соодветна физичка и психичка здравствена нега е фактор за ранливост од трговијата со луѓе и други злоупотреби на деца и возрасни, а особена ранливост претставува за повторно тргување со оние кои веќе биле жртви на трговија со луѓе. Проблемите со психичкото здравје поврзани со траума претрпена пред тргнувањето на пат или за време на патувањето бараат непосреден, ефективен, долгорочен третман конкретно наменет за соодветниот пол или дете со цел да се поттикне отпорноста кон понатамошна злоупотреба и трговија со луѓе.

Ефективниот пристап до информации за нивната ситуација и за нивните опции кога луѓето ќе пристигнат на дестинацијата, во формат кој тие го разбираат, е клучен аспект на отпорноста кон трговијата со луѓе и други злоупотреби. Луѓето мораат да знаат до која фаза е стигната нивната апликација за азил, колку долго ќе останат во еден центар за сместување и кои се нивните правни опции, инаку, поради фрустрација и несигурност може да бараат алтернативни, нерегуларни опции. Важен аспект од пристапот до информации е достапноста на преведувачки служби и културни медијатори кои би обезбедиле ефективна комуникација и би ја изградиле довербата меѓу националните власти и луѓето во движење.

“Никој на луѓево им ги нема објаснето начините на кои можат да заработат колку-толку пари [...]. Многумина стануваат жртви на експлоатација или прибегнуваат кон проституција за да заработат ситни пари бидејќи мислат дека нема друг начин да се заработи пристојна плата.“

– Вработен во невладина организација на Лезбос, Грција

Трговија со луѓе во контекст на миграциски рути

Мал број жртви на трговија со луѓе се официјално идентификувани меѓу луѓето во движење

Официјалната идентификација на случаи во земјите опфатени со студијата меѓу луѓе што патуваат долж рутите е ограничена и не постои веројатност дека ќе ја одрази реалната застапеност. Оние што се идентификувани долж балканската рута најчесто се од Пакистан, Авганистан и Сирија и најчесто се момчиња и мажи, додека долж централно-медитеранската рута најмногу се Нигеријци и други подсахарски Африканци, најмногу жени кои се тргувани за сексуална експлоатација.

Целта на ова истражување не беше идентификација на потврдени случаи на трговија со луѓе бидејќи тоа може да го направат само одговорните надлежни тела во земјата за која станува збор, туку имаше намера да разоткрие доволно индикатори за последователна контрола од страна на тие надлежни тела. И покрај недостигот на официјални статистики, постојат голем број индикатори за трговија со луѓе меѓу оние кои ги користат миграциските рути, вклучувајќи трговија со луѓе со цел сексуална експлоатација, трудова експлоатација, експлоатација за присилни криминални активности (криумчарење мигранти и трговија со дрога) и присилни бракови, како и лишување од слобода заради изнуда.

Иако само по себе не е индикација за застапеноста, во текот на истражувањето беа идентификувани вкупно 69 потенцијални случаи за трговија со луѓе кои се случиле во текот на периодот 2015-2018 година во седумте земји кои се истражуваат, како и општи индикации за инциденцата на трговијата со луѓе. Мал број од овие случаи беше официјално идентификуван од страна на надлежните тела во земјите за кои станува збор.

Потенцијални случаи на трговија со луѓе идентификувани во текот на истражувањето

Облик на трговија со луѓе	Вкупен број случаи	Случаи на жени и девојки	Случаи на мажи и момчиња
Комерцијална сексуална експлоатација	21	14	7
Принуден брак	5	5	0
Трудова експлоатација	29	7	22
Принудни криминални активности	7	1	6
Продажба на дете / нелегално посвојување	3	0	3
Отстранување органи	4	0	4
Поврзани злоупотреби			
Лишување од слобода заради изнуда	(14)	(4)	(10)
Вкупно потенцијални случаи на трговија со луѓе	69	27	42

Мажите и момчињата кои се тргувани за принуден труд се главно експлоатирани во земјоделството, како и други сектори, како што е текстилот, индустријата на услуги, градежништвото и просењето. Експлоатацијата во земјоделството е застапена во Иран, Турција, Грција, Италија и Германија. Секторот во кој се експлоатираат голем број луѓе во движење во земји на транзит како што се Србија и Унгарија е индустријата на услуги. Жените се експлоатираат во домашна работа и нега. Единствено во Италија беа пријавени случаи на млади западнафрикански мажи што просат, особено во Рим, со некои индикации за експлоатација и врзување со долг.

Еден 42-годишен Еритреец зборуваше за неговите работни услови во Сицилија, Италија:

„Работев надвор на фармите со други луѓе; околу 400 или 500 луѓе на една фарма. Собиравме компири, домати и маслинки. Работните услови беа многу тешки, за мизерна плата. [...] А, работата беше нелегална затоа што нашите работодавци не сакаа да плаќаат даноци и затоа што немавме работни дозволи. Истовремено, како многу други мигранти, бев бездомник, без социјална помош или здравствено осигурување. Моравме да се бориме за да преживееме. Спиевме на под во стари згради.“

Покрај трговијата со луѓе за сексуална и трудова експлоатација, главната форма на трговија со луѓе меѓу оние што патуваат долж рутите се присилни криминални активности, особено криумчарењето мигранти. Криумчарите на мигранти регрутираат момчиња и мажи и ги присилуваат да вршат услуги на криумчарење во странство и да управуваат со бродови од Турција до Грција и од Либија до Италија. Во некои случаи, нив исто така ги експлоатираат истите групи за други криминални активности, особено за криумчарење и продажба на дроги. Во истражувањето, исто така, беа посочени и изолирани случаи на трговија со луѓе за продажба на дете/нелегално посвојување и за отстранување органи.

“Момчиња од Авганистан и Пакистан кои сакаа да го преминат регионот на Еврос [...] беа принудени да криумчарат луѓе со цел да си го исплатат долгот и понекогаш нив ги апсеа како криумчари, додека реално тие беа жртви.“

– Интервјуирано лице во Грција

Во тек е дебата на ниво на меѓународна политика и меѓу истражувачите во однос на тоа дали лишувањето од слобода заради изнуда (исто така именувано како „киднапирање“) треба да се смета за трговија со луѓе. Наодите од оваа студија го покажуваат **modus operandi** на сторителите, искуствата на жртвите и постоењето дела и средства и покажа дека изнудата подразбира злоупотреба на правата со цел да се добие финансиска или материјална корист.

Авганистанците, Пакистанците, Бангладешанците и Сиријците кои патуваат по источно-медитеранската и балканската рута се лишувани од слобода за изнуда во Иран, Грција, Бугарија, руралните области на Северна Македонија, Србија, Хрватска и Босна и Херцеговина. Лишувањето од слобода за изнуда, но исто така за присилен труд.

Како што опиша еден адвокат за човекови права во Србија:

“Во 2016 година, мигранти ни дадоа изјави дека во некои села во [Северна] Македонија [...], некои луѓе ја изгубиле својата слобода во куќите на криумчарите. Членовите на семејствата на жртвите примиле закани за насилство ако не испратат пари. Многумина беа изгладнувани и злоупотребувани.”

Повеќето потенцијални случаи на трговија со луѓе меѓу луѓето во движење не се идентификувани, а луѓето ретко бараат помош.

Повеќето потенцијални случаи на трговија со луѓе меѓу луѓето во движење не се идентификувани, а луѓето ретко бараат помош, поради предизвиците со кои се соочуваат тргуваните луѓе општо и предизвиците кои конкретно ја засегаат оваа група. Предизвиците во поглед на идентификацијата од страна на националните чинители во овој контекст се:

- а) **Високиот број луѓе кои транзитираат** во одредено време и на одредени локации и кои влегуваат во и излегуваат од рутите во рок од многу кратко време, што ја отежнува идентификацијата на поединечни случаи;
- б) **Недостигот на капацитет меѓу надлежните за азил** за идентификација на потенцијални случаи на трговија со луѓе;
- в) **Недостигот на капацитет меѓу националните надлежни тела и невладини организации** за идентификација на потенцијални жртви на трговија со луѓе и дупки во заштитните системи за луѓе кои биле жртви на трговија со луѓе.
- г) Општиот **недостиг на политичка волја** за да се обрне внимание на ова прашање.

Предизвиците кои влијаат на веројатноста луѓето во движење кои се или постои ризик да станат жртви на трговија со луѓе да побараат помош се:

- а) Желбата да **транзитираат** колку што е можно побрзо кон планираната последна дестинација;
- б) **Недостиг од доверба** во надлежните власти и страв од депортирање, со присутен ризик од повторна трговија со луѓе;
- в) **Страв од можна одмазда** од страна на трговците со луѓе, особено ако немаат доверба во надлежните тела дека тие ќе ги заштитат.

Трговијата со луѓе се случува во контекст на криумчарењето мигранти

Беше тешко да се добијат емпириски информации за профилите на трговци и експлоататори

во овој контекст, освен **преклопувањето со луѓето што обезбедуваат услуги на криумчарење на мигранти**. Трговците:

- исто така, учествуваат во криумчарење на мигранти или ја искористуваат ранливоста на другите луѓе поради потребата да плаќаат за криумчарењето;
- или се од истата земја и/или јазична група како луѓето што ги експлоатираат или од земјата каде што се одвива експлоатацијата;
- се опортунистички актери кои работат на ниско ниво, без голема прекугранична соработка;
- или, особено во контекст на централната медитеранска рута, припаѓаат на пософистицирани мрежи на трговија со луѓе.

Главниот *modus operandi* на трговците, без разлика дали исто така вршат услуги на криумчарење мигранти, е злоупотреба на состојбата на ранливост на луѓето. **Таа позиција на ранливост се јавува од нивната потреба да користат и да плаќаат за услуги за криумчарење мигранти, во контекст на недостаток на алтернативи за регуларно патување.**

Препораки

За да се спречи трговијата со луѓе, фокусот треба да се стави на тоа како луѓето да останат отпорни на трговијата со луѓе и други злоупотреби и на ублажување на ранливоста и изложувањето на опасности. Овие препораки директно произлегуваат од наодите на оваа студија, даваат водство на творците на политиката и практичарите, како и на луѓето во движење, **кое се заснова на докази**. Тие треба да се применат за да се обрне внимание на итната потреба да се реагира на трговијата со луѓе, потребата за отпорност и ранливост од трговијата со луѓе и кон заштитата на правата на возрасните и децата во движење, придонесувајќи кон целокупната стабилност, безбедност и владеење на правото во земјите кои се истражуваат и поширокиот регион.

Препораките се однесуваат на тоа **како да се спречи трговијата со луѓе и другите злоупотреби меѓу луѓето што патуваат по миграциските рути кон Европа, како да се потпомогне идентификацијата и заштитата на жртвите на трговијата со луѓе и како прекршителите неминовно да се изнесат пред лицето на правдата**. Спроведувањето на некои од препораките е во согласност со општиот консензус меѓу творците на политиката, практичарите и самите луѓе, кој се однесува на правата на луѓето во движење, додека за остварување на останатите препораки е потребна значителна поддршка и политичка волја. Намерата на студијата е да даде придонес на двата фронта кон подобрување на ситуацијата која ја илустрираат наодите од истражувањето за *Сила за да се продолжи*.

А. Препораки на ниво на политика

1. Зголемување на бројот на алтернативи за регуларно патување

Што?	Значително да се прошири опсегот на алтернативи за регуларно патување на бегалци и други мигранти, како и нивната достапност, за тие да ги избегнуваат нерегуларните и опасни патувања. Ова подразбира можности за регуларна миграција (вклучувајќи трудова миграција и повторно обединување на семејствата) и програми за регуларно патување за бегалци, вклучувајќи и преселување, спонзорство од страна на заедницата и хуманитарни визи.
Зошто?	Кога возрасните и децата можат безбедно, брзо и регуларно да патуваат, тие избегнуваат секаква ранливост која произлегува од патувањето долж миграциските рути кон Европа, вклучувајќи го и користењето на услуги за криумчарење мигранти.
Кој?	Европски држави; тела на Европската унија (ЕУ), вклучувајќи ја и ЕКПА; Владите на други земји на дестинација; меѓународни чинители, вклучувајќи ја и УНХЦР.

2. Дозвола за легален транзит долж миграциските рути

Што?	На луѓето што немаат пристап до законски можности за патување, да им се дозволи легален транзит долж миграциските рути.
------	---

Зошто?	Луѓето кои можат легално и брзо да поминуваат низ земјите на транзит се поопорни на трговија со луѓе и други злоупотреби, а ако транзитот се регуларизира и регистрира, поверојатно е тие да им веруваат на властите. Со ова се избегнуваат ситуации каде што луѓето остануваат „во тесно“ и им ја намалува зависноста од услугите на криумчарите.
Кој?	Европски држави; влади на земји кои луѓето што патуваат долж рутите ги сметаат за земји на транзит; тела на ЕУ; меѓународни чинители.

3. Однесување кон луѓето на европските граници со достоинство и придржување кон човековите права и правата на децата

Што?	Спроведување правни одредби кои ги штитат човековите права и правата на децата кога ги поминуваат границите.
Зошто?	Поради искуствата со злоупотреба на човековите права и правата на децата на границите луѓето стануваат поранливи од трговија со луѓе и други злоупотреби и помалку е веројатно да им веруваат на државните надлежни тела. Правните обврски кои се однесуваат на невраќањето и позитивните обврски во поглед на идентификацијата и заштитата на ранливите лица се одговорност на државите. Препорачаните принципи и насоки за човекови права на меѓународните граници на Високиот комесар за човекови права на ОН (2014) даваат насоки во овој поглед.
Кој?	Европски држави; тела на ЕУ, вклучувајќи го и Фронтекс; меѓународни чинители, вклучувајќи го и ОБСЕ; Совет на Европа; Високиот комесар за човекови права на ОН; Комисијата за правата на децата на ОН; персоналот на граничната и крајбрежната стража; полицијата.

4. Подобрување на безбедноста на морските премини

Што?	Да им се обезбеди пристап до заштита на луѓето кои патуваат преку Медитеранското море и да се воведат соодветни процедури за операциите за потрага и спасување за да се спасуваат луѓе со ризик по живот. Да се обезбеди ефективна соработка со граѓанското општество за да се поддржат операциите на потрага и спасување.
Зошто?	Опасниот морски премин, освен тоа што чини илјадници човечки животи, е трауматично искуство кое што ја загрозува отпорноста на преживеаните кон трговијата со луѓе и други злоупотреби.
Кој?	Европски држави; тела на ЕУ, вклучувајќи го и Фронтекс; меѓународни чинители, вклучувајќи го и ОБСЕ; Совет на Европа; Високиот комесар за човекови права на ОН; невладини организации кои учествуваат во потрагите и спасувањата; персоналот на граничната и крајбрежната стража.

5. Да се обезбеди навремен пристап до фер процедури за азил при пристигнување или до други алтернативи за регулирање на статусот на лицата во транзит и во контекст на дестинација

Што?	Обезбедување ефективен пристап до навремени и фер процедури за сите форми на меѓународна заштита, вклучувајќи правна помош и застапување и до други можности за регуларизација на статусот во транзит, de facto дестинацијата и планираните земји на дестинација.
Зошто?	Додека луѓето чекаат да им се одреди статусот и особено ако нивната апликација за азил е одбиена или ако се без регуларен статус, поверојатно е да работат под услови на експлоатација и да сакаат да продолжат кон друга земја преку користење услуги за криумчарење мигранти.
Кој?	Европски држави; тела на ЕУ, вклучувајќи ја и ЕКПА; УНХЦР; надлежни за азил; надлежни за имиграција.

6. Борба против криумчарењето мигранти кои бегаат од војна како форма на трговија со луѓе

Што?	Воведување на сите неопходни правни измени и информирање, обука и обезбедување на доволно ресурси на клучните чинители за да идентификуваат случаи каде што лицата кои изгледаат како сторители кои криумчарат мигранти се, всушност, жртви на трговија со луѓе за присилно криумчарење мигранти, со цел да ги заштитиме жртвите и да ги гониме вистинските сторители.
Зошто?	Лица што се присилени да обезбедуваат услуги за криумчарење може да се сметаат за сторители наместо жртви, што значи дека тие не се идентификувани како жртви на трговија со луѓе и немаат пристап до заштита и правда, а освен тоа се сметаат и за кривично одговорни. Ова исто така значи дека сторителите, кои тргувале со овие луѓе за присилно криумчарење, не се изнесуваат пред лицето на правдата.
Кој?	Европски држави; тела на ЕУ, вклучувајќи го и Координаторот на ЕУ против трговија со луѓе и Фронтекс; обвинители; судии; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; социјални работници; невладини организации; УНОДЦ; ОБСЕ; Совет на Европа; Високиот комесар за човекови права на ОН; Комитетот на ОН за правата на детето; Европол; Интерпол.

7. Борба против лишување од слобода за изнуда

Што?	Воведување на сите неопходни законски измени и информирање, обука и обезбедување доволно ресурси на клучните чинители за да идентификуваат случаи на лишување од слобода заради изнуда, заштита на жртвите и гонење на сторителите.
Зошто?	Некои случаи на лишување од слобода заради изнуда може да спаѓаат поддефиницијата за трговија со луѓе. Лица што имаат претрпено злоупотреба на човековите права во однос на лишување од слобода заради изнуда, често придружена со физичко или сексуално насилство или други злоупотреби, најчесто не се идентификуваат како жртви и затоа немаат пристап до заштита, а сторителите не се изнесуваат пред лицето на правдата.

Кој?	Европски држави; тела на ЕУ, вклучувајќи го и вклучувајќи го и Координаторот на ЕУ против трговија со луѓе и Фронтекс; обвинители; судии; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; социјални работници; невладини организации; УНОДЦ; ОБСЕ; Совет на Европа; Високиот комесар за човекови права на ОН; Комитетот на ОН за правата на детето; Европол; Интерпол.
-------------	--

8. Примена на одредбите за неказнување во однос на луѓето во движење кои биле жртви на трговија со луѓе

Што?	Да се погрижиме луѓето кои биле жртви на трговија со луѓе за целите на присилно криумчарење мигранти и други принудни криминални активности да не се казнуваат за овие злосторства, преку усвојувањена сите неопходни законски и административни измени, овозможување на ефикасно спроведување на одредбите за неказнување и обука на сите релевантни чинители.
Зошто?	Лицата кои имаат сторено кривични дела како што е криумчарењето мигранти и трговијата со дрога како резултат на нивната состојба како жртви на трговија со луѓе треба да подлежат на одредбите за неказнување и да не се сметаат за кривично одговорни. Вистинските сторители треба да се изведуваат пред лицето на правдата.
Кој?	Европски држави; тела на ЕУ, вклучувајќи го и Координаторот на ЕУ за борба против трговија со луѓе и Фронтекс; обвинители; судии; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; социјални работници; невладини организации; УНОДЦ; ОБСЕ; Совет на Европа; Високиот комесар за човекови права на ОН; Комитет на ОН за правата на детето.

9. Спроведување мерки за семејствата да можат да останат заедно

Што?	Воведување мерки за семејствата да можат да останат заедно: во земји на потекло, преку овозможување алтернативи; во земји на транзит, преку овозможување на семејствата да патуваат и да престојуваат заедно и повторно да се обединат доколку биле разделени; и во земји на дестинација, преку повторно обединување на семејствата.
Зошто?	Деца и возрасни кои патуваат или престојуваат сами се поранливи отколку деца и возрасни кои патуваат и престојуваат со нивните семејства.
Кој?	Европски држави; тела на Европската унија (ЕУ), вклучувајќи ги и ЕКПА и Фронтекс; меѓународни чинители; вклучувајќи го Комитетот на ОН за правата на детето; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; служби за заштита на деца; персонал на гранична и крајбрежна стража.

10. Обезбедување заштита на непридружувани деца и деца кои штотуку не станале возрасни кои останале разделени од членовите на своето семејство

Што?	Кога непридружуваните деца ја поминале годишната граница до која се покриени со заштитни мерки (кога ќе наполнат 18 години), да им се овозможи фаза на транзиција за време на која сè уште важат одредени мерки за заштита на деца, вклучувајќи и правно застапување доколку е потребно, до 21-годишна возраст, за соодветно да се подготват за самостоен живот како возрасни. Да се земат предвид сопствените желби на младите лица, нивните одлуки и она што е во нивен најдобар интерес.
Зошто?	На денот кога непридружуваните деца полнат 18 години, тие веќе немаат право на посебни услуги за заштита на непридружувани деца и стануваат многу ранливи од трговија со луѓе и други злоупотреби.
Кој?	Европски држави; тела на Европската унија (ЕУ); меѓународни чинители, вклучувајќи го и Комитетот на ОН за правата на детето; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; служби за заштита на деца; старатели на непридружувани деца и разделени деца.

11. Борба против ксенофобијата, антимигрантските и антибегалските чувства и ублажување на изолацијата на мигрантските заедници

Што?	Борба против антимигрантските и антибегалските чувства во земјите на транзит и дестинација, борба против дискриминација и таргетирана злоупотреба. Промовирање на социјалната инклузија на мигрантските заедници за да се избегне изолација на луѓето.
Зошто?	Луѓето во движење кои се подложни на дискриминација и злоупотреба се помалку отпорни на злоупотреби и помалку е веројатно тие да им веруваат на надлежните и други актери во земјата во којашто се наоѓаат. Луѓето кои што се во комуникација само со нивните сопствени заедници може да се поранливи на експлоатација или злоупотреба од страна на сонародници.
Кој?	Европски држави; тела на ЕУ; политичари; тела за борба против расизмот; медиуми; училишта; полиција; организации кои се предводени од мигранти; мигрантски заедници; невладини организации.

V. Препораки на оперативнo ниво

12. Проценување на групите луѓе во движење за да се одредат семејните врски и да се идентификуваат потенцијалните злоупотреби

Што?	Поединечно да се проценат членовите на група за да се утврди дека оние што тврдат дека се членови на некое семејство навистина се во сродство и да се идентификуваат какви било злоупотреби кои се случуваат во контекст на семејство. Да се обезбедат поединечни процедури за имиграција и азил за секој член на едно семејство.
------	---

Зошто?	Луѓе кои патуваат со некој што лажно тврди дека е член на семејството се поранливи во поглед на злоупотреба, особено деца. Само во случаи кога во едно семејство постои сериозна злоупотреба децата треба да бидат разделени од родителите или старателите. Возрасните и децата чии процедури на имиграција и азил се спроведуваат одвоено имаат подобар пристап до заштита.
Кој?	Надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; служби за заштита на деца; семејни судови; старатели на непридружувани деца и деца старатели на непридружувани и разделени деца; невладини организации.

13. Воведување конкретни мерки за девојчиња, момчиња, жени и мажи

Што?	Да се воспостават конкретни заштитни мерки за девојчиња, момчиња, жени и мажи, препознавајќи ги посебните потреби на жените и децата и признавање дека мажите и момчињата исто така се ранливи на злоупотреби, особено непридружувани момчиња и момчиња што се разделени од членовите на нивното семејство.
Зошто?	На жените и девојките, како и општо на децата, им се потребни посебни мерки за заштита за да останат отпорни. Дополнително на тоа, кога мажите и момчињата не се сметаат за „ранливи групи“, нив може да им се одбие пристап до заштита и основни услуги, со што тие стануваат уште поранливи од трговија со луѓе и други злоупотреби.
Кој?	Надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; служби за заштита на деца; управа на центрите за сместување; невладини организации; старатели на непридружувани и разделени деца.

14. Обезбедување заштита на придружени деца, непридружувани и разделени деца

Што?	Децата во движење треба да имаат ефективен пристап до пристојно образование и други мерки за заштита на деца, особено додека престојуваат во официјални центри за сместување. Непридружувани and разделени деца треба точно да се идентификуваат како такви, со точна и фер проценка, назначување старател и мерки за посебно сместување за нивна заштита, во согласност со Општиот коментар бр.6 на УНЦРЦ (2005) Третман на непридружувани и разделени деца надвор од нивната земја на потекло и Практичниот водич за проценка на возраста на ЕКПА (2018) . Најдобрите интереси на детето треба да се главна грижа во сите одлуки кои им влијаат.
Зошто?	Сите држави вклучени во студијата ја имаат ратификувано Конвенцијата на ОН за правата на детето. Децата се ранливи од трговија со луѓе и други злоупотреби конкретно поради нивниот недостиг на свесност и животното искуство и намалена способност да излезат од експлоатирачка ситуација. Кога имаат пристап до соодветни мерки за заштита на деца во земји на транзит и дестинација, отпорноста на децата може да се зголеми и може да се поттикнат најдобрите интереси.
Кој?	Надлежни за имиграција; надлежни за азил; служби за заштита на деца; старатели на непридружувани и разделени деца; управа на центри за сместување; полиција; персонал на гранична и крајбрежна стража; невладини организации; училишта; комитет на ОН за правата на детето.

15. Обезбедување соодветно, пристапно и безбедно сместување со цел да се овозможат услови на отпорност

Што?	На луѓето во движење кои се сместени во официјални центри за сместување да им се обезбедат хумани и достоинствени услови за живот, безбедност и пристап до услуги. Треба да се воведат посебни мерки за заштита на жени, девојки, момчиња, непридружувани девојки и непридружувани момчиња. Возрасни треба да се примаат во затворените центри само како последна опција и деца не треба да се затвораат. Невладини организациите, преведувачитте, културните медијатори, адвокатите и социјалните работници треба да добијат пристап до сите центри за сместување, вклучувајќи ги и сите затворени центри.
Зошто?	Ризиците од трговија со луѓе и експлоатација за оние во центрите за сместување може да се ублажат доколку условите за живеење и безбедносните мерки се соодветни и доколку се обезбеди пристап до основни услуги. Родово-специфични и ризици специфични за деца може да се ублажат доколку постојат посебни служби и назначени зони за овие групи во центрите, со соодветни безбедносни мерки и женски персонал, полициски службеници и толкувачи.
Кој?	Управи на центрите за сместување; приватни агенции за обезбедување кои работат во центрите за сместување; надлежни за имиграција; надлежни за азил; служби за заштита на деца; полиција; невладини организации; адвокати.

16. Да се погрижиме дека трговците со луѓе не престојуваат во центрите за сместување или користење центри со цел да се регрутираат жртви

Што?	Воспоставување процедури за идентификација и безбедност во центрите за сместување, за центрите да не бидат локации за регрутирање жртви на трговија со луѓе.
Зошто?	Трговците таргетираат центри за сместување за луѓе во движење како локации за регрутирање жртви, со што луѓето што престојуваат во тие центри стануваат особено ранливи.
Кој?	Управи на центрите за сместување; приватни агенции за обезбедување кои работат во центрите за сместување; полиција; надлежни за имиграција; надлежни за азил; служби за заштита на деца.

17. Да се обезбеди пристап до стручно образование и пристојно вработување

Што?	Тинејџерите и возрасните во планирани и de facto земји на дестинација треба да имаат пристап до стручно образование, студии и редовно вработување, со мерки кои ќе ја поттикнат нивната интеграција на пазарот на трудот и можности за вработување во организации за поддршка кои се предводени од страна на мигранти и организации за поддршка на мигранти. Лицата кои нерегуларно работат треба да имаат пристап до правда и заштита доколку претрпуваат кршење на трудовите права и трудова експлоатација.
Зошто?	Луѓето се поотпорни на трговија со луѓе и други злоупотреби кога се на обука или студии и кога имаат пристојно вработување.

Кој?	Центри за стручна обука; образовни институции од трето ниво; државни вработувачки служби; трудови инспектори; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; работодавци; синдикати; невладини организации.
-------------	--

18. Обезбедување медицинска грижа за физичко и психичко здравје

Што?	Сите возрасни и деца во движење да имаат пристап до соодветна и неопходна здравствена услуга за физичко и психичко здравје во земјите на транзит и на дестинација.
Зошто?	Луѓето што претрпуваат физичка злоупотреба, траума, физичка или психичка болест или кои имаат некаква попреченост, може да се поранливи на трговија со луѓе и други злоупотреби. Нивната отпорност може да се зајакне доколу добијат соодветен третман.
Кој?	Здравствени служби; болници; управи на центри за сместување; надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; старатели на непридружувани и разделени деца.

19. Обезбедување ефективен пристап до информации за нивната ситуација и за нивните опции кога луѓето се на пат или во контекст на дестинација.

Што?	Да се обезбедат информации на луѓето во движење за нивните права и должности во контекст на транзит и на дестинација, како и за правните процедури кои ги засегаат нив, во формат кој тие го разбираат (вклучувајќи онлајн и преку мобилни апликации за оние што имаат пристап) и на јазик кој го разбираат (вклучувајќи преку преведувачи и културни медијатори).
Зошто?	Недостатокот на точни информации кај луѓето за нивната ситуација може да се експлоатира од страна на трговците со луѓе со цел да им се обезбедат ризични алтернативи.
Кој?	Надлежни за имиграција; надлежни за азил; полиција; невладини организации; организации предводени од страна на мигранти; мигрантски заедници; преведувачи и културни медијатори; меѓународни организации.

20. Промовирање на граѓанско општество и волонтирање

Што?	Финансирање и промовирање на активностите на невладини организации и организации засновани на вера кои ги поддржуваат луѓето во движење и ја поттикнуваат вклученоста на луѓето во движење како волонтери во овие организации.
Зошто?	Луѓето во движење кои се поддржани од страна на граѓанските организации и кои се активни со граѓански организации се поотпорни на трговија со луѓе и други злоупотреби.
Кој?	Невладини организации; организации засновани на вера; организации предводени од мигранти; државни надлежни тела; донатори.

21. Надградување на капацитетите на надлежните за азил за тие да ги идентификуваат жртвите на трговија со луѓе

Што?	Инкорпорирање на скрининг и идентификација на ранливости и на потенцијални случаи на трговија со луѓе во процесот за азил, преку овозможување специјалистичка обука на надлежните за азил и воспоставување процедури за упатување. Лицата кои се жртви на трговија со луѓе и имаат право на меѓународна заштита треба да имаат пристап до двата механизма за заштита. Лицата кои се жртви на трговија со луѓе и како резултат на трговијата со луѓе имаат право на меѓународна заштита, исто така треба да имаат пристап до двата механизма за заштита. Лицата кои се жртви на трговија со луѓе и кои немаат право на меѓународна заштита, треба да бидат заштитени како жртви на трговија со луѓе и да добијат дозвола за престој како жртви на трговија со луѓе.
Зошто?	Процедурата за азил претставува можност да се идентификуваат случаи на ранливост од трговијата со луѓе, која, доколку се искористи, може да ја зајакне идентификацијата на жртви на трговија со луѓе меѓу апликантите за азил и на луѓето да им обезбеди пристап до заштитни мерки и правда на кои имаат право.
Кој?	Надлежни за азил; тела на ЕУ, вклучувајќи ја и ЕКПА; чинители за борба против расизмот; мигрантски заедници; меѓународни организации.

22. Надградување на капацитетите на чинителите за борба против расизмот за идентификација на жртвите на трговија со луѓе меѓу оние што ги користат миграциските рути

Што?	Обезбедување на специјалистичка обука и воспоставување процедури за да се направи скрининг на луѓето во движење, вклучувајќи ги апликантите за азил, кои може да биле жртви на трговијата со луѓе и истите да се идентификуваат и упатат до чинителите за борба против трговијата со луѓе, со цел заштита и пристап до правда.
Зошто?	Чинителите за борба против трговијата со луѓе може да немаат искуство со работа со надлежни за азил и имиграција за идентификување на жртви на трговија со луѓе. Ако овие институции подобро соработуваат, тогаш повеќе луѓе може да се идентификуваат и заштитат.
Кој?	Чинителите за борба против трговијата со луѓе (владата и граѓанското општество); надлежни за азил; надлежни за имиграција; мигрантски заедници; меѓународни организации.

23. Спроведување истрага на случаите за кои постои сомнеж дека се криумчарење мигранти и да се бараат индикации за трговија, експлоатација и злоупотреба

Што?	Фокусирање на реагирањето на спроведувачите на законот на случаите на трговија со луѓе, експлоатација и злоупотреба од страна на луѓе кои нудат услуги за криумчарење мигранти.
------	---

Зошто?	Некои луѓе се отпорни додека користат услуги на криумчарење мигранти, додека други стануваат ранливи со нивната интеракција со луѓето што обезбедуваат услуги на криумчарење и што планираат да ги злоупотребат и експлоатираат. Напорите на спроведувачите на законот во однос на случаите на криумчарење мигранти треба да се фокусираат на сериозните случаи кои се однесуваат на кршење на човековите права, вклучувајќи ја и трговијата со луѓе.
Кој?	Персонал на гранична и крајбрежна стража; полиција; обвинители; судии; Фронтекс; Европол; Интерпол.

24. Зајакнување на идентификацијата и заштитата на мрежи и момчиња кои се жртви на трговија со луѓе

Што?	Информирање и обука на чинителите за борба против трговијата со луѓе и снабдување на истите со соодветни ресурси за скрининг и идентификација на случаи на трговија со луѓе меѓу мажи и момчиња, како и меѓу жени и девојки, со што на жртвите ќе им се обезбеди заштита, а трговците со луѓе ќе бидат изведени пред лицето на правдата.
Зошто?	Мажите и момчињата-тинејџери може да бидат превидени во реакциите против трговијата со луѓе, што значи да не бидат идентификувани како жртви на трговија со луѓе и да немаат пристап до заштита и правда.
Кој?	Социјални работници; невладини организации; управи на центри за сместување; трудови инспектори; полиција; обвинители; судии; мигрантски заедници; персонал на гранична и крајбрежна стража.

25. Градење на довербата во државните власти меѓу луѓето во движење, со цел да се поттикне пријавувањето случаи за трговија со луѓе и други злоупотреби

Што?	Градење на довербата во државните власти меѓу луѓето во движење, користење толкувачи и културни медијатори за да се подобри комуникацијата со луѓето во движење, обезбедување пристап до правдата и заштитни мерки за жртвите на трговија со луѓе без пристапот да им зависи од тоа дали ќе останат во земја на транзит и да се заштитат жртвите на трговија со луѓе од одмазда од страна на трговците со луѓе и нивните мрежи.
Зошто?	Луѓето во движење може да не пријавуваат случаи поради недостиг на доверба во државните власти, тешкотии во комуникацијата, нивната желба за продолжување со патувањето, страв дека надлежните тела нема да ги заштитат нив ниту нивните семејства од одмазда од страна на трговците со луѓе и нивните мрежи и страв од депортација.
Кој?	Надлежни за имиграција; надлежни за азил; социјални работници; невладини организации; полиција; обвинители; програми за заштита на сведоци; мигрантски заедници; толкувачи и културни медијатори; адвокати; служби за заштита на деца; старатели на непридружувани и разделени деца.

26. Инкорпорирање на специјални мерки во механизмите за скрининг, идентификација, упатување, заштита и кривично гонење кои се однесуваат на луѓето во движење	
Што?	Инкорпорирање на конкретни, соодветни мерки поврзани со контекстот на луѓето во движење во Националните и транснационалните механизми за упатување за заштита на тргувани луѓе, утврдување на улогите и одговорностите на чинителите за азил, миграција и борба против трговијата со луѓе, за време на скринингот, идентификацијата, заштитата при упатувањето и помагањето на тргуваните луѓе. Утврдување или зајакнување на билатерални или мултилатерални механизми за идентификација, заштита, истрага и гонење меѓу земјите на транзит и дестинација долж миграциските рути.
Зошто?	Луѓето во движење кои се жртви на трговија со луѓе може да не се идентификувани или заштитени поради недостаток на координација меѓу надлежните за азил, миграција и борба против трговијата со луѓе, на национално и транснационално ниво. Случаите на трговија со луѓе што се случиле при транзит може да се идентификуваат само во планирани земји на дестинација, за што е потребна билатерална и мултилатерална соработка со цел да се заштитат жртвите, а трговците да се изведат пред лицето на правдата.
Кој?	Национални механизми за упатување; надлежни за имиграција; надлежни за азил; чинители за борба против трговија со луѓе; невладини организации; полиција; обвинители; судии; Европол; Интерпол; Еуројуст; Фронтекс.

С. Луѓе во движење и нивните семејства

27. Да имате план со добри информации за миграциското патување пред поаѓањето	
Што?	Да соберете колку што е можно повеќе информации за начините на патување, условите и правата и должностите во земјите на транзит и дестинација пред тргнување. Да се избегнува верување смо во информации кои ги даваат криумчари на мигранти. Да се користат онлајн и мобилни извори на информации секаде каде што тоа е возможно и да се осигураат дека изворите се веродостојни.
Зошто?	Точните информации за патувањето, за правата и должностите и за ситуацијата во земјите на транзит и дестинација, се клучен извор на отпорност од трговијата со луѓе и другите злоупотреби.

28. Да патуваат заедно со членови на семејството и блиски познаници	
Што?	Ако е возможно, да патувате придружени од членови на семејството или други луѓе од доверба и да вршите проверки за секој со кого патуваат, а кого не го познавате добро, да ги испитаат нивните мотивации и намери. Да избегнувате да им дозволувате на деца да патуваат сами.
Зошто?	Патувањето заедно со членови на семејството и други луѓе кои можат да си пружат меѓусебна поддршка ги одржува луѓето безбедни за време на патувањето и при пристигнувањето во планираната земја на дестинација. Децата помлади од 18 години што патуваат без нивните родители или старатели се особено ранливи

29. Да бидете информирани и да се приспособувате на променетите услови

Што?	Да користите веродостојни извори на информации, вклучувајќи ги и лицата од доверба и онлајн извори на информации за да бидете во тек со ситуацијата, која може да се смени во текот на патувањето. Кога се менуваат околностите и кога се наидува на пречки, секогаш кога е возможно да се приспособуваат на овие услови и да ги менуваат плановите соодветно на тоа, со што ќе добиете доволни информации за променетата ситуација.
Зошто?	Соочувањето со непредвидена пречка или промена на околностите може да биде момент на фрустрација или очај, што ја зголемува ранливоста на луѓето од трговијата со луѓе и други злоупотреби. Ако луѓето не одговорат на начина што се заснова на информираност, тогаш стануваат уште поранливи.

30. Сите злоупотреби што сте ги претрпеле или на кои сте биле сведоци да ги пријавувате на надлежните власти или невладини организации кои можат да обезбедат помош

Што?	Да барате помош од невладини организации, лица од доверба, надлежни за азил или имиграција, социјални работници, адвокати, бранители на човекови права или полиција доколку сте претрпеле злоупотреба или сте биле сведоци на нечие претрпување злоупотреба.
Зошто?	Ако трговијата со луѓе и другите злоупотреби не се пријавуваат и идентификуваат, жртвите на тие злоупотреби не можат да добијат заштита, а сторителите не може да бидат изведени пред лицето на правдата.

31. Да се избегнува задолжување со криумчари на мигранти и други олеснувачи на патувањето и да се погрижете да имате доволно пари за патувањето

Што?	Ако е воопшто возможно, погрижете се да имате доволно финансиски средства за патувањето и да не се задолжувате кај криумчари на мигранти.
Зошто?	Со снемивањето пари за време на патувањето луѓето стануваат ранливи на експлоатација, затоа што треба да заработат пари за да го продолжат патувањето. Задолжувањето кај криумчари на мигранти претставува акутна ранливост.

32. Членовите на семејството треба да имаат реалистични очекувања

Што?	Членовите на семејството кои се во движење, во земјите на потекло или дестинација, треба да имаат реалистични очекувања и да разберат дека промената на околностите може да влијае на ситуацијата на луѓето во движење.
Зошто?	Семејните очекувања може да извршат значителен притисок кој може да предизвика луѓето да влезат во ситуации на експлоатација или да станат поранливи од злоупотреба.

Сила да се продолжи

Документ за политики

Од 2015 година наваму, околу еден и пол милион луѓе имаат патувано долж источно-медитеранската, балканската и централно-медитеранската рута со цел да влезат во земја на ЕУ и да аплицираат за азил или да останат без регуларен имиграциски статус. Оваа студија ја анализира трговијата со луѓе меѓу оние што го поминуваат миграцискиот пат, а исто така ја испитува нивната отпорност и ранливост од трговија со луѓе и други злоупотреби. Наодите од истражувањето ја покажуваат итната потреба да се спречи и да се одговори на трговијата со луѓе и ранливостите поврзани со неа во овој контекст, да се овозможат препораки засновани на докази до творците на политиката и практичарите, како и до луѓето во движење.